

DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ

9. SINIF

SINAVLARA HAZIRLIK KİTAPÇIĞI

- Kısa özetler
- Çıkmış sorular

BİLGİ VE İNANÇ

1. İSLAM'DA BİLGİ VE KAYNAKLARI

Bilgi, insanın varlıkları tanıma, anlama ve bilme çabası sonucunda ortaya çıkan sonuçtur. Bilgi, bilenle bilinen arasında kurulan ilişkidir.

Bilgi Kaynakları:

- Akıl
- Duyular
- Deney
- Gözlem
- Sezgi

Bilginin Özellikleri:

- Objektif
- Ölçülebilir
- Gözlemlenebilir
- Mantıksal

BİLGİ TÜRLERİ

BİLGİ TÜRÜ	TARİFİ
Gündelik Bilgi	Günlük yaşamı kolaylaştıran, yararlı ve sistemsiz bilgilerdir.
Dinî Bilgi	Allah'ın elçileri aracılığı ile bildirdiği inanç, ibadet ve kuralları içeren bilgilerdir.
Teknik Bilgi	Doğadaki nesneleri araç haline getiren, insanın hayatını kolaylaştıran bilgilerdir.
Sanat Bilgisi	Sezgiye, duyguya, coşkuya dayanan; bilgilerdir.
Bilimsel Bilgi	İnsanı, toplumu ve evreni araştırma konusu yapan, gözleme, deneye ve akla dayanan bilgilerdir.
Felsefi Bilgi	İnsanın, evrenin niteliği ve yapısı hakkında gözlemlere dayanarak düşünmesi sonucu elde edilen bilgilerdir.

İslam'a Göre Bilginin Kaynakları

A) Selim akıl

İnsan; aklı ile bilir, bilgiyi kavrar, uygular, analiz eder, yeni bilgiler üretir ve değerlendirmeler yapar. Selim akıl, insanın doğru karar vermesini sağlayan, yaratılışındaki temizliğini koruyan akıldır. Kur'an-ı Kerim'de ve hadislerde geçen **fitrat** kavramı ile ilişkisi vardır.

AKIL:

- Düşünme
- Anlama
- Kavrama
- Sonuç çıkarma
- Yorumlama
- Ayırt etme
- İlişkilendirme

B) Salim duyular: Özelliğini kaybetmemiş işitme, görme, koku alma, tatma ve dokunma duyularıdır. Duyular hem aklın değerlendireceği konularda hem de haberin iletilmesi bakımından bilgi edinme araçlarıdır.

C) Sadık (doğru) Haber: Sadık haber, vahyi ve peygamberlerden gelen haberleri kapsar. Sadık haberler, mütevatir haber ve peygamberlerden gelen haber olmak üzere iki kısımdır.

Mütevatir Haber: Yalan üzere birleşmeleri mümkün olmayan çok sayıda kişinin aktardığı haberlerdir.

Vahiy

Allah'ın bir emri, bir hükmü veya bilgiyi peygamberine gizli olarak bildirmesidir. Vahiy insanın akıl ve duyularla bilemeyeceği alanlarda bizi bilgilendirir. İnanç esasları, ibadetler, ahlak ilkeleri ve sosyal ilişkiler yanında yaratılış ve ahiret hayatı hakkında da bilgiler verir. Akıl ve duyularla elde edilen bilgiler hususunda insana rehberlik eder. Hz. Peygamber kendisine gelen vahyi insanlara tebliğ etmiş ve sünnetiyle örnek olmuştur. Sünnet de bu bakımdan Müslümanlar için bilgi kaynağıdır.

İslam'da doğru bilginin aşamaları:

İlme'l-yakîn: Bir şey hakkında habere dayalı olarak bize ulaşan kesin bilgidir.

Ayne'l-yakîn: Bir şey hakkında duyularımızla bizzat elde ettiğimiz kesin bilgidir.

Hakka'l-yakîn: Bir şeyi bizzat yaşayarak elde ettiğimiz kesin bilgidir.

Bilginin Kullanımında Dikkat Edilmesi Gerekenler

İslam, hayatın her anında doğru bilginin yol gösterici olmasını ister. Doğru bilgi; içinde şüphe barındırmayan, gerçeğe tam olarak uyan ve kesin güven duyulan bilgisidir.

İslam, bilgi kaynağının güvenilir olmasına da önem verir. Haberlerin doğruluğunun araştırılmasını ister.

Rüya, İlham, Keşif, Sezgi gibi kişiye özgü durumlar doğru bilgi kaynağı olamazlar!

Bilgi sahibi kendine, topluma, çevreye ve Allah'a karşı sorumludur. İnsanların hayrı için çalışmalı, bilgi ve diğer bütün nimetlerin emanet olduğu unutulmamalıdır.

İslam'a göre bilginin kullanımı kul hakkı temelinde değerlendirilir. Bilginin kullanımında kimsenin zarar görmeyeceği, herkesin faydalanacağı hakkaniyet ölçülerine uyulmalıdır.

Yüce Allah insanlara araştırmalarını, akıllarını kullanmalarını emretmektedir. Kur'an, akıl sahiplerini muhatap aldığını bildirmiştir.

2. İSLAM İNANCINDA İMANIN MAHİYETİ

İnanç, bir dine veya düşünceye gönülden bağlılık. İslam dininde inanılması farz olan iman esaslarına, dinin temel kural ve hükümlerine **İslam akaidi** denir. **Akaid** aynı zamanda Kur'an-ı Kerim ve hadisler çerçevesinde İslam dininin iman esaslarını konu edinen ilmin adıdır.

İman güven duygusu içinde tasdik etmek, tereddüt ve şüphe etmeden, gönül huzuruyla **bağlanmak** anlamına gelir. Dinî bir terim olarak iman; kişinin Allah'ın (c.c.) varlığını, birliğini, sıfatlarını, peygamberlerini, ahiret gününü ve bunlardan başka iman edilmesi gereken şeyleri **kalp ile tasdik** edip **dil ile söylemesidir**.

İmanın zıddı **inkârdır**. İman eden kimseye **mümin**, inkâr eden kimseye de **kâfir** denir.

İslam ise, Allah (c.c.) tarafından peygamberlerin sonuncusu Hz. Muhammed'e (s.a.v) vahiy yolu ile bildirilerek bütün insanlığa gönderilen son dindir. Bu dini kabul eden kimseye **Müslüman** denir.

Müşrik: Allah'ın varlığını inkâr etmeyen ancak onunla birlikte başka tanrılar kabul eden kişi.

Münafık: İslam'ı kabul ettiğini söyleyip kalpten inanmayan kişi.

İman Tasdik İlişkisi

İmanın esası kalp ile tasdik etmek yani **onaylamaktır**. Bir kimse diliyle iman ettiğini söylemesine rağmen kalbiyle söylediğini onaylamazsa iman etmiş olmaz.

İman – İkrar İlişkisi

İkrar, kalp ile tasdik edilen imanın dil ile söylenmesi yani açıklanması ve ilan edilmesidir. Kalpteki imanın dil ile söylenmesi o kimsenin başkaları tarafından mümin olarak bilinmesi için gereklidir.

İmanın Taklitten Kurtarılaraq Tahkike Ulaşması:

- Araştırmadan ve delillere dayanmadan çevrenin yönlendirmesiyle oluşan imana **taklidî iman** denir. **Tahkikî iman** ise delillere, bilgiye, araştırma ve kavramaya dayalı imana denir.
- Taklidî iman geçerlidir. Ancak akli ve dinî delillerle kuvvetlendirilmesi gerekir, delillere dayanmadığı için zayıftır. Taklidî imana sahip olan kişi küçük bir engel veya itirazla karşılaştığında şüpheye düşerek imanı sarsılabilir. Ayrıca insanı taassuba ve bağnazlığa sürükler.

İslam'ın kaynağı akıl değildir fakat hüküm ve emirleri, esasları akla uygundur.

İman – Bilgi İlişkisi

İman etmenin temelinde bilgi vardır. Bunun yanında iman sadece bilgiyle oluşmaz ve olgunlaşmaz. İslam dini hakkında öğrenim gören ve kitap yazan birçok yabancı vardır fakat Müslüman ve mümin değildir.

İman – Amel İlişkisi

Amel: iradeye dayanan her türlü iş ve davranış.

İman kişinin kendisiyle, yaratıyla, diğer insanlarla ve varlıklarla ilişkisine yön verir. Çünkü insan inandığı gibi yaşar.

Salih amel: İbadetler başta olmak üzere bütün hayırlı işler. Davranışlar Allah'ın (c.c.) isteğine uygun olursa **salih amel** niteliği kazanır. Bilerek dinî vecibelerini ihmal eden kimse günahkâr olur.

1.

İmanla bilgi arasında yakın bir ilişki söz konusudur. Doğru bilgi, inancın daha sağlam temellere dayandırılabilmesini sağlar ve inancı taklitten uzaklaştırır. Bununla birlikte bir bilgiye sahip olmak insanı doğrudan inançlı kılmaz. Çünkü inancın en temel ölçütü, kişinin gönlünde ve kalbinde hür iradeye dayalı bir boyun eğiş ve teslimiyetin bulunmasıdır. Nitekim bu durum bir ayette şu şekilde dile getirilmiştir: "Bedeviler 'İnandık.' dediler. De ki: Siz iman etmediniz, ama 'Boyun eğdik.' deyin. Henüz iman kalplerinize yerleşmedi..." (Hucurat, 49:14)

Bu parçada imanın hangi boyutu vurgulanmaktadır?

- A) Amel
- B) Tahkik
- C) İkrar
- D) Tasdik
- E) İdrak

(2016 YGS)

2.

İman ve amel birbirinin alternatifi veya olmazsa olmaz parçası değildir. Birbirinin tamamlayıcısıdır. Çünkü insan inandığı gibi yaşar. İman, kişinin davranışlarını ve eylemlerini etkiler. Amel imanı kuvvetlendirirken, iman da kişinin daha anlamlı bir hayat yaşamasını sağlar.

Verilen paragraf aşağıdaki sorulardan hangisinin cevabı olmalıdır?

- A) İman nedir?
- B) Amel imanı etkiler mi?
- C) İman amel ilişkisi nedir?
- D) İman amelin bir parçası mıdır?
- E) Amel nedir?

3.

"... insanlar arasında hiçbir bilgisi, yol göstericisi ve aydınlatıcı bir kitabı olmadan Allah hakkında tartışıp duranlar vardır. Kendilerine, 'Allah'ın indirdiğine uyun!' denildiği zaman, 'Hayır, biz babalarımızı üzerinde bulduğumuz şeye uyarız.' derler. Şeytan, kendilerini cehennem azabına çağırıyor olsa da mı?" (Lokman, 31:20-21)

Bu ayetlerde kınanan hususu en iyi ifade eden kavram aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kibir
- B) Taassup
- C) Riya
- D) Gıybet
- E) Haset

(2018 TYT)

4.

Yüce Allah'ın varlığına inanmak O'na dair birtakım kabulleri de beraberinde getirir. Bu kabullerin neleri ihtiva etmesi gerektiği ise sadece Allah'ın Cebrail aracılığıyla peygamberlerine ilettiği vahiy sayesinde bilinebilir. Bu nedenle meleklerle, peygamberlere ve kitaplara iman konusunun Allah'a imandan bağımsız düşünülmemesi gerekir. Nitekim Allah'ın varlığını kabul etmelerine rağmen O'nun elçisini ve getirdiği Kitab'ı inkâr eden Mekkelilerin tutumları Kur'an-ı Kerim'de şiddetle eleştirilmiştir.

Bu parçada vurgulanan aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İman bir kabuller bütünüdür.
- B) İnançlar arasında derecelendirme söz konusudur.
- C) İnanılacak esaslarda değişiklik yoktur.
- D) Herkesin imanı eşittir.
- E) Allah'ı inkâr etmek en büyük günahıdır.

(2016 LYS)

5.

İnsan, yaşamı boyunca karşılaştığı çeşitli sorulara anlamlı cevaplar üretmeye çalışır. Nereden gelmiştir ve nereye gidecektir? Bu dünya yalnızca kendisinden mi ibarettir? Ölüm geri dönüşü olmayan bir yok oluş mudur? Bu türden sorulara anlamlı cevaplar dinden gelir. Din; dünyayı geçici bir durak ve bir imtihan vesilesi olarak niteler, hayatın bu dünyadan ibaret olmadığını ve gerçek yaşam yerinin ahiret yurdu olduğunu altını çizerek. Bu durum, insana kendi gerçekliğini aşan daha büyük bir varoluş zemini sunar. Böylelikle de geleceğe yönelik belirsizlikten kurtulmuş olur.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisi vurgulanmaktadır?

- A) Ahireti kazanmanın yolunun bu dünyadan geçtiği
- B) İnançsızlığın, insanı derin bir bunalıma sürükleyeceği
- C) Ölümün, inananlar için sevinilecek bir şey olduğu
- D) Dinin, insana hayatı anlamlandırma imkânı sunduğu
- E) İnsanın, her şeyi akılla çözüme kavuşturamayacağı

(2020 TYT)

6.

İslam'a göre bilgi edinme yollarından biri de sadık haberdur. Sadık haber, vahiy ve peygamberlerden gelen haberlerin tamamını kapsar. Vahiy; Allah'ın (c.c.) melek aracılığıyla peygamberlere, onların da insanlara bildirdiği, hayatın hangi ilkelere göre yaşanacağını ve nelere uyup nelerden sakınılacağını bildiren ilahî bilgiler ve bu bilgilerin gönderiliş tarzıdır. Bu haberler, güvenilir bir melek ve peygamber tarafından getirildiği için doğru ve kesindir. Sadık haberler, mütevatir haber ve peygamberlerden gelen haber olmak üzere iki kısımdır.

Bu parçada aşağıdaki sorulardan hangisinin cevabı yoktur?

- A) Vahiy ile sadık haber kavramları arasında bir ilişki var mıdır?
- B) Sadık haberin alt başlıkları nelerdir?
- C) İslam'a göre vahyin tanımı nedir?
- D) Sadık haberin İslam'a göre bilgi kaynakları içindeki yeri nedir?
- E) İslam'a göre bilginin tanımı nedir?

7.

İnsanı diğer canlılardan ayıran, ona sorumluluk yüklenmesine vesile olan düşünme ve anlama yetisine akıl denmektedir. Nitekim Kur'an-ı Kerim'e göre de insanı insan yapan, onun her türlü davranışına anlam kazandıran ve ilahi emirler karşısında yükümlülük altına girmesini sağlayan, aklıdır. Bu bağlamda Bakara Suresi'nin 242. ayetinde "Allah, ayetlerini akledesiniz diye açıklamaktadır." biçiminde bir uyarı ve yönlendirme yer almaktadır.

Bu parçada verilen bilgilerden hareketle aşağıdakilerin hangisine ulaşamaz?

- A) Allah, akıl niteliğine sahip olması nedeniyle insanı muhatap almıştır.
- B) Kur'an, akla vurgu yaparak insanı düşünmeye teşvik etmiştir.
- C) Dinî hakikatleri anlamada ve bunları hayata yansıtmada insanın dayanağı aklıdır
- D) Vahiy gelmesi de insan, akılla Yaratıcı'nın varlığını ve birliğini kavrayabilir.
- E) Allah'a inanmak ve bir dine tabi olmak akıl yoluyla mümkündür.

(2017 YGS)

8.

İman, kalpte gerçekleşen ve özünde soyut olan bir olgudur; onu görünür hâle getiren ibadetlerdir. Bununla birlikte ibadetin; sadece namaz, oruç ve hac gibi temel dinî vazifelere indirgenmesi doğru değildir. Bir Müslümanın Allah'ın rızasını gözeterek yaptığı her türlü eylem, ibadet kapsamına girer. Bu husus, Kur'an-ı Kerim'de "salih amel" kavramıyla ifade edilmiş ve pek çok ayette iman ile ilişkilendirilmiştir. Beyyine suresinde yer alan şu ayet bunun en güzel örneklerinden biridir: "İman edip, salih ameller işleyenler var ya; işte onlar yaratılmışların en hayırlısıdır." (98: 7)

Bu parçadan hareketle salih amelle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Dindarlığın en ideal şeklidir.
- B) Gayesi Allah'ın hoşnutluğunu elde etmektir.
- C) Ahlaki olgunluğu hedeflemektedir.
- D) İncanın varlığının ölçütüdür.
- E) Geniş bir içeriğe sahiptir.

(2015 YGS)

9.

Bir konuda hüküm vermeden önce araştırma yapılması Allah'ın emridir. Böyle davranıldığında kuruntuya kapılma, yanlış yapma ihtimali azalır. Bu nedenle iman gibi en temel konular dâhil her zaman doğru bilgiye ulaşmak için gayret gösterilmelidir. Öncelikle imanla ilgili konularda kesin bilgiye sahip olmak için uğraşılmalıdır. Zanla hareket eden insan ya yanlış bir yola sapar ya da zayıf bir imana sahip olur.

Bu parçanın başlığı aşağıdakilerin hangisi olmalıdır?

- A) İman bilgi ilişkisi
- B) İman ihlas ilişkisi
- C) İman amel ilişkisi
- D) İman ikrar ilişkisi
- E) İman tasdik ilişkisi

10.

Kutsal değerleri ve inançları kötüye kullananlar tarih boyunca hep var olmuştur. Günümüzde de seçilmişlik, kutsallık, mehdilik ve mesihlik gibi kavramlarla dinî duyguları istismar edenler bulunmaktadır. Mistik söylemler kullanarak kişisel menfaatlerini gizleyenler gizli ve gizemli yapılar oluşturmaktadır.

Bu tarz oluşumlardan korunmak için izlenecek en doğru yol nedir?

- A) Her tür grup ve kuruluşun uzak durmak
- B) Dinî söylemleri olan kişi ve gruplardan uzaklaşmak
- C) Kendi bildiğimiz yoldan vazgeçmemek
- D) Doğru bilgiye doğru araçlarla ulaşmak
- E) B yüklerimizin istediği şekilde davranmak

11.

Maturidi'ye göre insanın bilgiye ulaşması; akıl, duyu ve haber olmak üzere üç yolla gerçekleşir. Bunlardan en merkezi olanı akıldır. Çünkü akıl hem yeni bilgi üretme hem de diğer yollardan gelen verileri bilgiye dönüştürmede hakemlik işlevi görür. Bu yüzden Maturidi, akli her türlü işin kendisine dayandırılması gereken bir asıl olarak değerlendirir ve Allah'ın pek çok ayette, akıl yürütmenin gerekliliğini vurgulamasını, aklın bu rolüyle ilişkilendirir.

Maturidi'nin aşağıdaki görüşlerinden hangisi, akla yönelik bu vurgusuyla doğrudan ilişkilidir?

- A) Ameller, imanın bir parçası değildir.
- B) Vahiy gelmesi de insan Allah'ı bulmakla sorumludur.
- C) Kur'an-ı Kerim, Allah'ın ezelî kelimasıdır.
- D) İman, dil ile ikrar ve kalp ile tasdikten ibarettir.
- E) İnsan, sadece kendi eylemlerinden sorumlu bir varlıktır.

(2015 LYS)

12.

Dinî esasların akılla izah edilebilecek bazı temelleri bulunmakla birlikte aklın bu noktada her şeyi kuşatabilme kapasitesi yoktur. Örneğin insan, bu dünyada yapılanların karşılıksız kalmayacağına dair bir akıl yürütmeye bulunup ahiret hayatının gerekliliğini temellendirebilir. Ancak bu dünya hayatının ne zaman sona ereceği, ahirette nelerin yaşanacağı, cennet ve cehennemin hangi özelliklere sahip olacağı gibi konularda aklın söyleyebileceği pek fazla bir şey yoktur. Bu konular, gayb olarak nitelendirilir ve mahiyetleri Yüce Allah bildirmediği sürece asla bilinemez.

Bu parçadan aşağıdaki yargıların hangisine ulaşılamaz?

- A) Bazı dinî konular vahiy olmadan anlaşılamaz.
- B) Dinde, aklın yetki alanını aşan hususlar söz konusudur.
- C) Gaybi bilgiler insan idrakinin ötesindedir.
- D) Vahiy, aklın sınırlarının bittiği yerde başlar.
- E) Gaybi konularda akıl, vahye gereksinim duyar.

(2015 LYS)

13.

"Yeryüzünde birbirine komşu bahçeler, üzüm bağları, ekinler; sürgünlü-çatalı ve tek gövdeli hurma ağaçları vardır; hepsi bir tek su ile sulanır. Böyle iken üründe bir kısmını bir kısmına üstün kılarız. İşte bunlarda akıllarını kullanan insanlar için ibretler vardır." (Rad suresi, 4. ayet)

Bu ayette hakikate ulaşmak için;

- I. duyarlarla elde edilen veriler üzerinde düşünmek,
 - II. varlıkların değişimlerinden dersler çıkarmak,
 - III. varlıklar arasındaki sebep-sonuç ilişkisine dikkat etmek
- hususlarından hangileri vurgulanmaktadır?**

- A) Yalnız II
- B) Yalnız III
- C) I, II ve III
- D) I ve III
- E) II ve III

14.

İslam'a göre bilginin kullanımı kul hakkı temelinde değerlendirilmektedir.

Aşağıdakilerden hangisi kul hakkı ihlaline neden olabilecek bir düşüncedir?

- A) Bilginin elde edilmiş şekli değil nasıl kullanıldığı önemlidir.
- B) Bilgi, kişisel mahremiyeti ihlal etmemeli
- C) Bilgi başkalarına zarar verecek şekilde kullanılmamalı
- D) Elde edilen bilgilerin doğruluğu araştırılmadan paylaşılmamalı
- E) Kişisel bilgiler kişinin onayı olmadan paylaşılmamalı

15.

• "(İnsanlar) devenin nasıl yaratıldığına, göğün nasıl yükseltildiğine, dağların nasıl dikildiğine, yeryüzünün nasıl yayıldığına bir bakmazlar mı?" (Gâşiye suresi, 17-20)

• "Göklerin ve yerin yaratılışında, gece ile gündüzün birbiri ardınca gelip gidişinde akıl sahipleri için ibretler vardır." (Al-i İmran suresi, 190. ayet)

Bu ayetlerde;

- I. akıl,
 - II. vahiy,
 - III. duyarlar
- gibi bilgi kaynaklarından hangilerine vurgu yapılmaktadır?**

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

1.

• "Ey Resul! Kalpleri iman etmediği halde ağızlarıyla 'inandık' diyen kimselerin hali seni üzmesin..." (Mâide, 41)

• "İnsanlardan bazıları da vardır ki inanmadıkları halde 'Allah'a ve ahiret gününe inandık.' derler." (Bakara, 8)

Bu ayetlerde söz edilen kişi için kullanılan kavram aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kâfir
- B) Mümin
- C) Müşrik
- D) Münafık
- E) Müslüman

2.

İslam düşüncesinde bilgi, kesinlik açısından ele alınmış ve buna göre çeşitli kavramlarla ifade edilmiştir.

Buna göre aşağıdaki kavramlardan hangisi kesin bilgi için kullanılır?

- A) Şek
- B) Zan
- C) Yakîn
- D) Vehim
- E) Vukuf

3.

İslamiyet iman-amel ilişkisini sıklıkla vurgulayarak, Müslümanların inançlarının gereğini yerine getirmelerini ve imanlarını davranışla desteklemelerini istenmektedir.

Buna göre aşağıdaki ayetlerden hangisi metinde sözü edilen durumla doğrudan ilgilidir?

- A) "Ancak iman edip dünya ve ahiret için yararlı işler yapanlar başka; onlar için kesintisiz bir ödül vardır." (Tîn suresi, 6. ayet)
- B) "Allah'a verdikleri sözü ve yeminlerini az bir bedelle satanlara gelince, işte onların âhirette hiç nasipleri yoktur..." (Âl-i İmran suresi, 77. ayet)
- C) "Onlar Allah'ı gereği gibi tanımadılar. Şüphesiz Allah çok güçlüdür, mutlak galiptir." (Hac suresi, 74. ayet)
- D) "Eğer onlar da sizin inandığınız gibi inanırlarsa kesinlikle doğru yolu bulmuş olurlar; fakat eğer yüz çevirirlerse bilesin ki bir ayrılıkçılığın içindedirler..." (Bakara suresi, 137. ayet)
- E) "Ey iman edenler! Allah'a, peygamberine, peygamberine indirdiği kitaba ve daha önce indirdiği kitaba iman edin..." (Nisâ suresi, 136. ayet)

4.

İman taklidi ve tahkiki olarak ikiye ayrılır. Araştırma yapmadan, gerekçelerini bilmeden çevrenin telkini ile edilen iman taklide dayanır. Bakara suresi, 170. ayette anlatılan müşriklerin imanı bu tür imana örnektir. "Onlara, "Allah'ın indirdiğine uyun." denildiğinde, "Hayır, atalarımızdan gördüğümüze uyarız." dediler. Ya atalarının akli bir şeye ermemiş, doğru yolu bulamamışlarsa!"

Buna göre;

- I. atalarının yolundan gitmek,
 - II. neye niçin inanacağını bilmek,
 - III. bilgilerin doğruluğunu araştırmak
- tutumlarından hangileri tahkiki imana sahip olmak için gereklidir?**

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) II ve III

5.

İslam'da inanılması farz olan esaslara, dinin temel kural ve hükümlerine İslam akaidi denir. İslam akaidinin temelinde iman vardır. İman kelime olarak güven duygusu içinde tasdik etmek, tereddüt ve şüphe etmeden, gönül huzuruyla bağlanmak anlamına gelir. İmanın zıddı inkârdır. İman eden kimseye mümin, inkâr eden kimseye de kâfir denir.

Metinde hangi sorunun cevabı yoktur?

- A) İslam akaidi neleri kapsar?
- B) İmanın sözlük anlamı nedir?
- C) İmanın zıddı olan kavram nedir?
- D) İman ile ihlas arasındaki ilişki nedir?
- E) Mümin ile kafir arasındaki fark nedir?

6.

Aşağıdakilerden hangisi İslam'ın, bilgi kaynağı olarak akl-ı selime verdiği önemi doğrudan vurgulamaz?

- A) Çocukların dini sorumluluktan muaf olması
- B) Akli, dini sorumluluğun ön şartı kabul etmesi
- C) İnsanı, akıl yetisinden dolayı vahye muhatap alması
- D) Akla zarar verdiği için kötü alışkanlıkların yasaklanması
- E) Kur'an'da, aklın kullanılmasına çokça vurgu yapılması

7.

Aşağıdaki ayetlerin hangisinde vurgulanan bilgi kaynağı diğerlerinden farklıdır?

- A) "Kime uzun ömür verirek onu yaratılış çizgisinde tersine çeviririz. Hiç düşünmezler mi?" (Yasin suresi, 68)
- B) "... Sen kitap nedir, iman nedir bilmiyordun; ama şimdi onu (Kur'an'ı), dilediğimiz kullarımızı sayesinde doğruya erdirdiğimiz bir ışık kıldık..." (Şura suresi, 52. ayet)
- C) "Allah o su ile size ekin, zeytin, hurma, üzüm ve daha türlü türlü ürünler de bitirir. İşte bunda düşünen bir topluluk için büyük ibret vardır." (Nahl suresi, 11. ayet)
- D) "Yine onlara, 'Göklerden su indirip de onunla ölü toprağa hayat veren kimdir?' diye sorsan, hiç tereddütsüz 'Allah'tır' derler. Derki: 'Hamd Allah'a mahsustur. Ama onların çoğu akıllarını kullanmazlar.'" (Ankebût suresi, 63)
- E) "Şüphesiz göklerin ve yerin yaratılışında, gece ile gündüzün art arda gelişinde akıl sahipleri için gerçekten açık ibretler (ayetler) vardır." (Al-i İmran suresi, 190. ayet)

8.

Pozitivizme göre bilinebilecek tek gerçeklik bilimin ortaya koyduklarıdır. Bu düşünce onları metafizik alana ait her şeyi reddetmeye kadar götürmüştür. Ancak Kur'an-ı Kerim incelendiğinde, bilimin keşfettiği bazı gerçeklerin yüzlerce yıl önce vahiy ile bildirildiğine tanıklık edilmektedir.

Buna göre;

- I. "Göğü kudretimizle biz kurduk ve şüphesiz biz genişletmekteyiz." (Zâriyât suresi, 47. ayet)
 - II. "İnkâr edenler, gökler ve yer bitişik iken onları ayırdığımızı ve her canlıyı sudan yarattığımızı görmezler mi? Hâlâ inanmayacaklar mı?" (Enbiyâ suresi, 30. ayet)
 - III. "Allah, rüzgârları gönderendir. Onlar da bulutları harekete geçirir. Allah, onları dilediği gibi, (bazen) yayar ve (bazen) yoğunlaştırır. Nihayet yağmurun onların arasından çıktığını görürsün." (Rûm suresi, 48. ayet)
- ayetlerinden hangileri metindeki düşünceyi destekler?**

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) I ve III
- E) I, II ve III

9.

Selim akıl, ön yargılardan sıyrılmış akıldır. İnsan selim aklıyla iyiyi kötüden, güzeli çirkinden ayırır. Kendisi ve diğer varlıklar hakkında elde ettiği bilgilerin doğru olup olmadığını onunla ortaya koyar. Bu nedenle insanın bu amacına ulaşmasına engel oluşturacak, yaşadığı kültürün düşünme biçimleri ile olay ve olgulara yaklaşan bir akıl İslam'da bilginin kaynağı olarak değerlendirilemez.

Bu metinde kişinin aklını doğru kullanmasını engelleyen hangi durumdan bahsedilmektedir?

- A) Hırs
- B) Kibir
- C) Arzular
- D) Yoksunluk
- E) Şartlanmışlık

10.

Sosyal yardımlardan pay almak isteyen bir grup göçebe Hz. Peygamber'e gelerek, Müslüman olduklarını söylüyorlardı. Bu davranışlarını iman etmiş olmak için yeterli saymaları üzerine Hucurât suresinin 14 ve 15. ayetleri indirilmiştir: "Bedevîler, 'İman ettik.' dediler. Şunu söyle: 'Henüz iman kalplerinize yerleşmediğine göre, sadece boyun eğdiniz. Bununla beraber Allah'a ve Resul'üne itaat ederseniz yaptığınız hiçbir şeyi boşa çıkarmaz; Allah çok bağışlayıcı, çok esirgeyicidir.' Müminler ancak, Allah'a ve Resul'üne iman eden, sonra şüpheye düşmeyen, Allah yolunda malları ve canlarıyla cihat eden kimselerdir. İçleri dışları bir olanlar işte bunlardır."

Bu ayetlere göre Arap kabilelerinin uyarılmalarına sebep olan durum aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Allah'ın varlığını kalp ile tasdik etmiş olmaları
- B) Dil ile ikrarın iman etmek için yeterli olduğunu düşünmeleri
- C) Allah'a inandık dedikten sonra eski inançlarına geri dönmeleri
- D) Müslümanların düşmanlarıyla iş birliği içinde olmaları
- E) Hz. Peygamber'in iyi niyetini suistimal etmeleri

11.

"Üç kişiden sorumluluk kaldırılmıştır: Uyuyandan uyanıncaya kadar, akıl hastalığına duçar olandan akılı başına gelinceye kadar ve çocuktan buluş (ergenlik) çağına gelinceye kadar." (Hadis-i şerif)

Bu üç kişiden sorumluluğun kalkma gerekçesi;

- I. Akıl fonksiyonunu yerine getirememesi
- II. Uykudayken insanın hareket edememesi
- III. Çocukken yapılanların hoş görülebilmesi

durumlarından hangileridir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) I ve III
- E) II ve III

12.

Bilgiye ulaşp onu üretebilen bir varlık olarak insanın ulaşamayacağı bilgiler de bulunmaktadır. Bu tür bilgi alanına gayb denir ve bunlara ulaşmak ancak vahiy ile mümkün olabilir.

Buna göre aşağıdaki bilgilerden hangisine yalnızca vahiy yoluyla ulaşılabilir?

- A) Evrenin yaratılışındaki evreler
- B) İyi kötü davranışların neler olduğu
- C) Geçmiş toplumların nasıl yaşadıkları
- D) Ahiret hayatında nelerle karşılaşılacağı
- E) Doğru sözün ölçütünün neler olabileceği

13.

"Kim iman ettikten sonra Allah'ı inkâra saparsa –kalbi imanla dolu olduğu halde baskı altında kalanın durumu başka- kim kalbini inkâra açarsa işte Allah'ın gazabı bunlarıdır; bunlar için çok büyük bir azap vardır." (Nahl suresi, 106. ayet)

Bu ayete göre imanla ilgili,

- I. Kalpte saklanmalıdır.
 - II. Dil ile ikrar etmek şarttır.
 - III. Özü kalp ile tasdik etmektir.
- yargılarından hangileri doğrudur?**

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) II ve III

14.

Kur'an'a göre insanı insanın davranışlarına anlam kazandıran ve vahiy karşısında yükümlülük altına girmesini sağlayan akıldır. Kur'an'da akıl kelimesi çokça kullanılmaktadır. Geçtiği ayetlerde de genellikle "akletme"nin yani akli kullanarak doğru düşünmenin önemi üzerinde durulmuştur. Kur'an terminolojisinde akıl "bilgi edinmeye yarayan bir güç" ve "bu güç ile elde edilen bilgi" şeklinde tarif edilmiştir.

Bu parçada akıl ile ilgili aşağıdakilerden hangisine değinilmemiştir?

- A) Bilgi kaynağı olduğuna
- B) Düşünme aracı olduğuna
- C) İnsanın sorumluluğuna sebep olduğuna
- D) Diğer varlıklardan ayırıcı özelliği olduğuna
- E) Kur'an'daki kullanımlarının nasıl olduğuna

15.

Sosyal medya günümüz dünyasının önemli bir gerçeğidir. Bu alan, iletişim imkânlarında artık yeni bir dönemi de beraberinde getirmiştir. Ancak sağladığı yararlar kadar eksik veya yanlış bilgi ve yönlendirmelere son derece müsait bir ortam olduğu da bir başka gerçektir. Örneğin; dinin uygun görmediği bilgilerin dine aitmiş gibi sunulduğu, Kur'an'da olmayan bilgilerin ayet gibi gösterildiği gözlemlenmektedir. O hâlde sosyal medya ortamlarında karşılaşılan içeriklere kesinmiş gibi bakmamak ve işin aslını öğrenerek hareket etmek gerekir.

Bu metinde sözü edilen durum aşağıdaki ayetlerden hangisinin içeriği ile örtüşmektedir?

- A) "Sen af yolunu tut, iyiliği emret, cahillerden yüz çevir." (A'râf suresi, 199. ayet)
- B) "Ey iman edenler! Allah için hakkı ayakta tutan, adaletle şahitlik eden kimseler olun." (Mâide suresi, 8)
- C) "Müminler ancak kardeşlerdir. Öyleyse kardeşlerinizin arasını düzeltin ve Allah'tan korkun ki esirgenesiniz." (Hucurât suresi, 10. ayet)
- D) "Hakkında bilgin olmayan şeyin ardına düşme! Çünkü kulak, göz ve gönül, bunların hepsi ondan sorumludur." (İsrâ suresi, 36. ayet)
- E) "Allah size, mutlaka emanetleri ehli olanlara vermenizi ve insanlar arasında hükmettiğiniz zaman adaletle hükmetmenizi emreder..." (Nisâ suresi, 58. ayet)

Mehmet ERDEM
<https://www.mehmeterdem.biz/>

CEVAPLAR

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
D	C	B	A	D	E	D	D	A	D	B	D	C	A	C
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
D	C	A	E	D	D	B	E	E	B	A	D	C	D	D

DİN VE İSLAM

1. Dinin Tanımı ve Kaynağı

Kur'an-ı Kerim'de Din Kelimesinin Bazı Anlamları: Ceza(karşılık), kıyamet, ahiret, teslimiyet, kulluk, ibadet, itaat, boyun eğme, kanun, şariat, millet

Uluhiyyet: İlahlık, tanrılık, ibadet edilen varlık ve mabut.

Ubudiyyet: Kulluk, itaat, boyun eğme, ibadet etme. Allah'ın rızasını elde edebilmek için emirlerini yerine getirip yasaklarından kaçınmak.

Din; Allah (c.c.) tarafından peygamberler aracılığıyla gönderilen ilahî kurallar bütünü şeklinde tarif edilmektedir.

DİN:

- İlahî kaynaklı olmalıdır. İnsanların oluşturduğu, uydurduğu şeyler din olamaz.
- Akıl sahibi insanların özgür iradesiyle tercih edilmelidir. İslam dinine göre akıl sağlığı yerinde olmayanlar ve akıl-baliğ olmayanlar dinden sorumlu değildir. Baskı ve zorlamayla dini kabul ettirmeye çalışmak dinin ilkelerine aykırıdır.
- Dinin amacı insanları dünya ve ahiret mutluluğuna ulaştırmaktır. Bütün peygamberler, insanları tevhid yani Allah'ın (c.c.) tek olduğu eşi, benzeri ve ortağı olmadığı inancına çağırmışlardır. Bundan dolayı Hz. Âdem'den (a.s.) Hz. Muhammed'e (s.a.v.) kadar bütün peygamberler, aynı dinin yani İslam dininin peygamberleridir. İnsanların zaman içinde hak dinden uzaklaşmaları üzerine Allah, peygamberler göndererek insanları tekrar tekrar doğru yola yönlendirmiştir.

Bazı din tanımları:

- "Din bir cemaatin meydana gelmesini sağlayan âyin ve inançlar sistemidir. (Emile Durkheim / Sosyolog)
- "Din, insanın sonsuzu kavramasını sağlayan, akıl ve mantığa tabi olmayan zihnî bir meleke veya yetenektir." (Max Müller / Dil Bilimci)
- "Din, dua, kurban ve inançla kendini gösteren bir arzudur." (Feurbach / Filozof)
- "Din, hayatın anlamını veren, öte dünya arayışını sağlayan ve model ortaya koyan bir tecrübedir." (Mircea Eliade / Karşılaştırmalı Dinler Tarihçisi)

2. İnsanın Doğası ve Din

İnsanoğlunun doğasında bulunan inanmak, güvenmek, sığınmak, sevmek, sevilmek, bağlanmak, kendini ait hissetmek, gerçeği bilmeyi istemek, hayatını anlamlı ve değerli kılmak gibi özellikler onu Yüce Allah'ı tanıma arayışına iter. Din aynı zamanda insanın anlam arayışına ışık tutar ve sorularına cevap verir.

İnsanın yaratılışına, Allah'a inanmaya elverişli yapısına **fitrat** denir. İnsan inanma duygusu ve ihtiyacıyla yaratılmıştır. İnsanın temel özellikleriyle uyumlu din, **fitrat dini** olan İslam'dır. İbadetleri, emir ve yasakları da kolay ve uygulanabilir bir özelliكتedir.

Kur'an-ı Kerim'de İslam dininin doğallığını ve saflığı ifade eden kavramlardan biri de **haniflik** kavramıdır.

Haniflik; Allah'ın başlangıçtan itibaren insanlara bildirdiği, insanın tabiatına en uygun olan tevhid dinini ifade eder.

İnsanın inanma ihtiyacının yanında güven, ümit etmek, huzur bulmak gibi manevi gereksinimleri de vardır. İnsanın doğuştan getirdiği sevgi, merhamet ve kardeşlik gibi duygularının geliştirilmesine; acelecilik, sabırsızlık ve cimrilik gibi niteliklerinin ise kontrol altına alınmasına katkı sağlar. Her şeyi var eden yüce bir kudretin varlığını kabul edip ona bağlanmak insanı manevi olarak kuvvetlendirir. Bunun için dua, niyaz, iltica ile o yüce varlığa yalvarıp sığınır. Dindeki ahiret inancı bir yandan kişinin sorumluluk bilincini yükseltirken diğer yandan onu ahlaki bakımdan daha özenli ve dikkatli olmaya sevk eder.

Dinin toplumsal olarak da insan hayatında önemli bir yeri vardır. Din, milli birlik ve bütünleşmenin de vazgeçilmez unsurlarından biridir. Din, insanın kültürel hayatında da önemli bir yer tutar. İnsanın kültürel hayatının her aşamasında pek çok dinî motifin var olduğu kolayca gözlenebilen bir gerçektir.

3. İman ve İslam İlişkisi

İman, bir kimsenin şüphe duymaksızın bir şeyi kabul etmesi, doğrulaması, onaylaması tasdik etmesi; içten ve yürekten inanmak gibi anlamlara gelir. Allah'ın bir ve tek olduğuna gönülden, samimiyetle inanıp Hz. Muhammed'in (s.a.v.) peygamberliğini kabul etmek, onun Kur'an-ı Kerim aracılığıyla getirdiklerine inanmaktır. Bu inanca sahip kimseye **mümin** denir.

İslam ise teslimiyet, itaat etmek, boyun eğmek, bağlanmak, selamet, kurtuluş ve barış gibi anlamlara gelir. Yüce Allah'a itaat etmek, Hz. Peygamber'in getirdiklerinin hepsini kalp ile tasdik edip dil ile söyleyerek Allah'ın emir ve yasakları doğrultusunda yaşamaktır. Allah'ın dinine gönülden teslim olan, Hz. Peygamber'in bildirdiklerine bağlanan kişiye **Müslüman** denir.

İman ile İslam birbiriyle yakından ilişkili kavramlardır; Kur'an-ı Kerim ve hadislerde bazen aynı bazen de farklı anlamlarda kullanılmıştır. İman kalbin tasdik etmesi, İslam ise amel ve davranışlarla bu tasdikini eyleme taşınarak görünür kılınmasıdır. İman kalple gerçekleşen tasdiktir. İslam ise dil ile ikrar, itaat, boyun eğme ve teslimiyettir. Dışta ve görünürde olana **İslam**, içte ve kalpte olana **iman** denilebilir.

4. İslam İnanç Esaslarının Özellikleri

İman, Hz. Peygamber'in (s.a.v.) tebliğ ettiği bütün ilahi mesajları kabul etmeyi içerir. İslam'ın iman esasları altı tanedir: 1- Allah'a iman 2- Meleklerle iman 3- Kitaplara iman 4- Peygamberlere iman 5- Ahirete iman 6- Kadere iman İslam'ın inanç esasları bir bütündür. Bu yüzden inanılması gereken şeylerin tamamına eksiksiz bir şekilde inanmak gerekir. İnanç esaslarının bir kısmına inanıp bir kısmına inanmayan kimseler mümin sayılmaz.	İSLAM İNANÇ ESASLARININ ÖZELLİKLERİ 1 <i>Fıtrata uygun, açık ve anlaşılır oldukları için akl-ı selim tarafından kolayca kabul edilir.</i> 2 <i>İnsan ürünü ve dogmatik değil, vahiy kaynaklıdır.</i> 3 <i>İslam inanç esaslarının benimsenmesinde kişilerin hür iradeleri ve tercihleri gerekir.</i> 4 <i>İslam dengeyi esas alır. Ebedî kurtuluş için korku ve ümit arasında dengeli bir hayatı tavsiye eder.</i>
--	--

İcmali iman: İnanılacak şeylere kısaca ve toptan inanmak demektir. İmanın en özlü ve en kısa şekli olan icmâlî iman, tevhid ve şehadet kelimelerinde özetlenmiştir. Bir kimsenin Müslüman olabilmesi için bu yeterlidir.

Tafsili iman: İnanılacak şeylerin her birine, açık ve geniş şekilde, ayrıntılı olarak inanmaya tafsîlî iman denilir. Tafsîlî iman üç derecede incelenir:

Birinci derece, Allah'a, Hz. Muhammed'in Allah'ın peygamberi olduğuna ve âhiret gününe kesin olarak inanmaktır.

İkinci derece, Allah'a, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine, âhiret gününe, öldükten sonra tekrar dirilmeye, cennet ve cehennem, sevap ve azabın varlığına, kazâ ve kadere ayrı ayrı inanmaktır.

Üçüncü derece, Hz. Muhammed'in Allah katından getirdiği, bütün haberleri ve hükümleri tasdik etmektir.

- İslam 'da iman esasları Kur'an-ı Kerim ve sahih hadislerden çıkarılmıştır.
- İmanda şüphe olmamalıdır.
- İman edilmesi gereken hususların hepsine inanılmalı, tamamı bir bütünlük içinde kabul edilmelidir.
- İman edilmesi gereken hususların hepsine inanılmalı, tamamı bir bütünlük içinde kabul edilmelidir.
- İmana şirk karıştırılmamalıdır. İslam, tevhit esasına dayanan bir dindir.
- Kur'an ayetleri ve dinî hükümler alay konusu yapılmamalıdır.
- Mümin kişi, Yüce Allah'ın rahmetinden ne ümitsiz ne de emin olmalıdır.

İslam'da imanın geçerli olabilmesi ve kişiyi ahirette ebedi kurtuluşa götürebilmesi için bu şartları taşıması gerekir.

Mehmet ERDEM

<https://www.mehmeterdem.biz/>

mehmeterdem44@yahoo.com

1.

"Gecenin karanlığı onu kaplayınca bir yıldız gördü, 'Rabbim budur!' dedi. Yıldız batınca 'Batanları sevmem.' dedi. Ayı doğarken görünce, 'Rabbim budur!' dedi. O da batınca, 'Rabbim bana doğru yolu göstermezse elbette yoldan sapan topluluklardan olurum.' dedi. Güneşi doğarken görünce de 'Rabbim budur! Zira bu daha büyük.' dedi. O da batınca..." (En'âm suresi, 76-78)

Hız. İbrahim ile ilgili bu ayetlerden insana yönelik aşağıdaki sonuçlardan hangisi çıkarılamaz?

- A) İrade sahibidir.
- B) Sorumluluk sahibidir.
- C) Düşünen bir varlıktır.
- D) İnanmaya ihtiyacı olan bir varlıktır.
- E) Hakikat arayışında ilahi yardıma muhtaçtır.

(2013 YGS)

2.

"Onlara (müşriklere): 'Allah'ın indirdiğine uyun!' denildiğinde, 'Hayır! Biz atalarımızı üzerinde bulduğumuz (yol)a uyarız!' derler. Peki ama ataları bir şey anlamayan, doğru yolu bulamayan kimseler olsalar da mı (onların yoluna uyacaklar)?" (Bakara 2: 170)

Bu ayette, aşağıdaki tutumlardan hangisi eleştirilmektedir?

- A) Körü körüne taklitte bulunmak
- B) Akla gereğinden fazla güvenmek
- C) Tutkuların kulu ve kölesi olmak
- D) Bile bile nankörlük etmek
- E) Sorumluluğu başkasına yüklemek

(2014 YGS)

3.

İslam inancına göre ilk insan, aynı zamanda ilk peygamberdir. Hz. Âdem'den itibaren bütün peygamberler insanları tevhit dininin esaslarına çağırmışlardır. Ancak insanlar çeşitli sebeplerle hak dinden uzaklaştıklarında Yüce Allah, peygamberler göndermek suretiyle tevhit mesajını yenilemiştir.

Bu parçadan aşağıdaki yargıların hangisine ulaşılabilir?

- A) Vahiy kaynaklı dinler ortak bir kaynağa dayanır.
- B) Peygamberler ortak bir mesajın öğreticisidir.
- C) İnsanlığın ilk dini, tek tanrı inancına dayanır.
- D) Çok tanrılı dinler sonradan ortaya çıkan sapmalardır.
- E) Dinler ibadet konusunda farklı yaklaşımlara sahiptir.

(2014 LYS)

4.

Din; ferdî ve içtimai yanı bulunan, fikir ve uygulama açısından sistemleşmiş olan, inananlara bir yaşam tarzı sunan, onları belli bir dünya görüşü etrafında toplayan bir kurumdur. O; bir değer koyma, değer biçme ve yaşama tarzıdır. Yüce ve aşkın bir varlığa isteyerek bağlanma ve ona teslim olmadır.

Bu tanımdan hareketle dinle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Birey ve topluma yön verdiğine
- B) Ölüm sonrası ebedî bir hayat vadettiğine
- C) Teorik ve pratik yönü olduğuna
- D) İnsanın anlam arayışına cevap verdiğine
- E) Bilinçli bir tercih olduğuna

(2021 MSÜ)

5.

İnsan, yaşamı boyunca karşılaştığı çeşitli sorulara anlamlı cevaplar üretmeye çalışır. Nereden gelmiştir ve nereye gidecektir? Bu dünya yalnızca kendisinden mi ibarettir? Ölüm geri dönüşü olmayan bir yok oluş mudur? Bu türden sorulara anlamlı cevaplar dinden gelir. Din; dünyayı geçici bir durak ve bir imtihan vesilesi olarak niteler, hayatın bu dünyadan ibaret olmadığını ve gerçek yaşam yerinin ahiret yurdu olduğunun altını çizer. Bu durum, insana kendi gerçekliğini aşan daha büyük bir varoluş zemini sunar. Böylelikle de geleceğe yönelik belirsizlikten kurtulmuş olur.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisi vurgulanmaktadır?

- A) Ahireti kazanmanın yolunun bu dünyadan geçtiği
- B) İnançsızlığın, insanı derin bir bunalıma sürükleyeceği
- C) Ölümün, inananlar için sevinilecek bir şey olduğu
- D) Dinin, insana hayatı anlamlandırma imkânı sunduğu
- E) İnsanın, her şeyi aklıyla çözüme kavuşturamayacağı

(2020 TYT)

6.

Yüce Allah'ın varlığına inanmak O'na dair birtakım kabulleri de beraberinde getirir. Bu kabullerin neleri ihtiva etmesi gerektiği ise sadece Allah'ın Cebail aracılığıyla peygamberlerine ilettiği vahiy sayesinde bilinebilir. Bu nedenle meleklerle, peygamberlere ve kitaplara iman konusunun Allah'a imandan bağımsız düşünülmemesi gerekir. Nitekim Allah'ın varlığını kabul etmelerine rağmen O'nun elçisini ve getirdiği Kitab'ı inkâr eden Mekkelilerin tutumları Kur'an-ı Kerim'de şiddetle eleştirilmiştir.

Bu parçada vurgulanan aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İman bir kabuller bütünüdür.
- B) İnançlar arasında derecelendirme söz konusudur.
- C) İnanılacak esaslarda değişiklik yoktur.
- D) Herkesin imanı eşittir.
- E) Allah'ı inkâr etmek en büyük günahıdır.

(2016 LYS)

7.

Birçok düşünür, dinin insan doğasından kaynaklandığını söylemektedir. Bu düşünürlere göre din; insanın doğuştan gelen inanma, kuvvetli bir varlığa sığınma, hayata anlam verme, yaşadığı zorluk ve sıkıntıları kabullenme ve bunlara dayanma gibi ihtiyaçlarını karşılayabilecek yegâne kurumdur. Bundan dolayı din, geçmişte var olduğu gibi gelecekte de var olmaya ve insanların bu tür ihtiyaçlarını karşılamaya devam edecektir.

Bu parçadan hareketle din ile ilgili olarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) İnsan, doğasında inanma duygusu olduğu için dine yönelir.
- B) İnsanın özellikle ruhsal yönüne hitap eder.
- C) İnsanın manevi beklentileri maddi ihtiyaçlarının önüne geçer.
- D) İnsanın kendisini ve evreni anlamlandırmasına yardımcı olur.
- E) İnsanı; boşluğa, umutsuzluğa düşmekten ve depresyona girmekten korur.

(2018 MSÜ)

8. İbadetler ve hukuka ilişkin belirli konularda farklılıklar sergilemiş olsalar da semavi dinler; tek Tanrı inancı, insanın mal, can, ırz, yaşam haklarının korunması ve anne babaya saygı gibi konularda ortak ilkelere sahip olmuşlardır. Aynı şekilde ahlaksızlık ve adaletsizlik gibi kötülüklerden de uzak durulmasını emretmişlerdir. Örneğin “Nuh Kanunları” olarak bilinen ve yedi emirden oluşan temel prensipler, hem Yahudilik hem Hristiyanlık hem de İslam tarafından benimsenmiştir.

Bu parçadan hareketle söz konusu dinlerle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Ortak bir kaynaktan çıkmıştır.
- B) Ahlaki kabullerinde benzerlikler vardır.
- C) İlahi mesajın farklı tezahürleridir.
- D) Dinî ritüellerinde farklılıklar söz konusudur.
- E) Nuh Kanunları ana kaynaklarıdır.

(2015 LYS)

9. Din insanlık tarihi boyunca görülen evrensel bir olgudur. Kutsal kitaplar, bilimsel araştırmalar ve arkeolojik kazılar bu görüşü desteklemektedir. Bir düşünür “Geçmişte olduğu gibi günümüzde de bilimsiz, sanatsız, felsefesiz insan toplulukları vardır fakat hiçbir zaman dinsiz bir toplum var olmamıştır.” ifadesi ile buna dikkat çekmiştir. Kur’an-ı Kerim’de de tarihin her döneminde dini var olduğu ifade edilmiştir.

Bu parçada bahsedilen görüş aşağıdaki ayetlerden hangisinde vurgulanmaktadır?

- A) “Kendilerine peygamber gönderilenlere mutlaka soracağız. Peygamberlere de elbette soracağız.” (A’raf, 7;6)
- B) “Kim İslam’dan başka bir din ararsa (bilsin ki böyle bir din) ondan asla kabul edilmeyecek ve o ahirette hüsrana uğrayanlardan olacaktır.” (Al-i İmran, 3;85)
- C) “...Bugün size dininizi kemale erdirdim, size olan nimetimi tamamladım, din olarak sizin için İslam’ı seçtim...” (Maide, 5;3)
- D) “Biz seni müjdeci ve uyarıcı olarak hak ile gönderdik. Hiçbir ümmet yoktur ki aralarında bir uyarıcı gelip geçmiş olmasın.” (Fatır, 35;24)
- E) “De ki: ‘Allah doğru söylemiştir. Öyle ise hakka yönelen İbrahim’in dinine uyun. O, Allah’a ortak koşanlardan değildir.’” (Al-i İmran, 3;95)

(2021 MSÜ)

- 10. I- Kurtuluşa ermek
 - II- İnanmak, tasdik etmek.
 - III- Boyun eğmek, itaat etmek, sulh ve barış yapmak.
 - IV- Allah’ın (c.c.) emrine, peygamberin sözüne uyup teslimiyet göstermek.
 - V- Allah (c.c.) tarafından vahiy yolu ile bildirilerek bütün insanlığa gönderilen hak din.
- Verilen tanımlardan hangisi İslam kavramına ait değildir?**

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV
- E) V

11.

“Eğer yerde ve gökte Allah’tan başka ilahlar bulunsaydı yer ve gök, (bunların düzeni) kesinlikle bozulup gitmişti. Demek ki arşın Rabb’i olan Allah, onların yakıştırdıkları sıfatlardan uzaktır.” (Enbiya, 21:22)

Bu ayette vurgulanan husus aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Allah’ın, yaratılmış hiçbir varlığa benzemediği
- B) Âlemde birden fazla tanrı olmasının imkânsızlığı
- C) Kâinattaki düzenin kıyamete kadar süreceği
- D) Allah’ın sadece olumlu sıfatlarla nitelenebileceği
- E) Allah ile kul arasında aracılardan olamayacağı

(2020 AYT)

12.

Aşağıdakilerden hangisi İslam’ın Allah (c.c.) inancıyla çelişen bir ifadedir?

- A) Allah (c.c.), evreni yaratıp düzenledikten sonra kendi haline bırakmıştır.
- B) Allah’ın (c.c.) bilgisi ve gücü sınırsızdır, evrende olup biten her şeyi bilir.
- C) Kâinattaki tüm varlıklar kendine has bir şekilde Allah’ı (c.c.) tesbih eder.
- D) Evreni ve içindeki her şeyi yaratan Allah (c.c.), onları kontrol etmektedir.
- E) Allah’tan (c.c.) başka tanrı yoktur, hiçbir şey O’na denk olamaz.

13.

Aşağıdakilerden hangisi İslam alimlerinin yaptıkları din tanımlarındaki ortak yönlerden biri değildir?

- A) Tek ve yüce varlık olan Allah’ın (c.c.) vahyini esas alır.
- B) Akıl sahibi insanların özgür iradeleriyle tercih edilir.
- C) Zamana ve mekâna göre özünde değişiklik yoktur.
- D) Esas ve ilkeleri bilimsel veriler ışığında belirlenir.
- E) İnsanları iyi ve hayırlı işler yapmaya yönlendirir.

14.

“Peygamber, Rabbinden kendisine indirilene iman etti, müminler de iman ettiler. Her biri; Allah’a, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine iman ettiler ve şöyle dediler: O’nun elçileri arasında ayırım yapmayız...” (Bakara, 285)

Verilen ayet aşağıdaki yargılardan hangisini destekler?

- A) İman etmeyenler cennete giremez.
- B) İnanç esasları bölünme kabul etmez.
- C) Kaza ve kader, iman esaslarındandır.
- D) Ahiret gününe iman etmek önemlidir.
- E) İnsanlar ibadet etmek için yaratılmıştır.

15.

“Akıllı olmayanın dini de yoktur.”

Aşağıdakilerden hangisi bu hadiste verilmek istenen mesajlardan biridir?

- A) Dine inanmak insan doğasının gereğidir.
- B) Akıl, insanı diğer varlıklardan ayırır.
- C) Kişi, çevresindekilerin inancından etkilenir.
- D) Düşünebilme yetisi dini sorumluluğun ön şartıdır.
- E) İnsan, yaratıcısını tanıyacak kabiliyette yaratılmıştır.

1.

Aşağıdakilerden hangisi İslam'ın inanç esasları kapsamında değerlendirilemez?

- A) Allah'ın, insanlara elçiler göndermesi
- B) Allah'ın her şeyi bir ölçü ile yaratması
- C) İnsanın ahlakını güzelleştirmeyi seçmesi
- D) Peygamberlerin vahiyle rehberlik yapması
- E) Ahiret hayatının dünyaya göre belirlenmesi

2.

Hiz. İbrahim kavmine şöyle seslendi: "... Ey kavmim! Ben sizin (Allah'a) ortak koştüğünüz şeylerden uzağım. Doğrusu ben yüzümü, gökleri ve yeri yaratana, doğruya yönelerek çevirdim, ben ortak koşanlardan değilim." (En'âm 78 ve 79) Bu ayetlerde Hiz. İbrahim inanç konusunda kavminin hangi tutumuna karşı çıkmaktadır?

- A) Şirk
- B) Riya
- C) Fısk
- D) Nifak
- E) Küfür

3.

İslam inanç esaslarıyla ilgili aşağıdaki yargılardan hangisi yanlıştır?

- A) İslam inanç esasları kapalı ve belirsiz olduklarından akılla kavranmazlar.
- B) İslam'ın inanç esasları bir bütündür. Hepsı Allah (c.c.) tarafından ortaya konmuştur.
- C) İslam'ın inanç esasları sade, açık ve anlaşılabilir mahiyettedir.
- D) İslam inanç esaslarının temeli tevhid ilkesidir.
- E) İslam inanç esaslarında daima itidal ve denge vardır.

4.

Din vahiy yoluyla Allah tarafından bildirilen ilahi emirler ve kurallar bütünüdür. Hiz. Âdem'den Hiz. Muhammed'e (s.a.v.) kadar bütün peygamberlerin getirdiği dinlerin ortak adı İslam'dır. Bütün peygamberler özü itibarıyla aynı dini tebliğ etmişlerdir. Ancak önceki peygamberlere indirilen vahiyler insanların eliyle tahrif edilmiştir. Böylece Yahudilik, Hristiyanlık gibi yeni isimlendirmeler ortaya çıkmıştır.

Bu parçadan aşağıdaki yargılardan hangisi çıkarılamaz?

- A) Hiz. Muhammed (sav.) İslam'ın son peygamberidir.
- B) Yahudilik ve Hristiyanlık asılları itibarıyla tevhid dinleridir.
- C) Peygamberler gönderildikleri toplumların içinden çıkmıştır.
- D) Vahiy bilgisi peygamberler aracılığıyla insanlara iletilmiştir.
- E) Dinlerin farklı isimlerle anılmasının sebebi vahyin özünün değiştirilmesidir.

5.

"Tevhit" kavramı hakkında aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Kur'an'ın ısrarla üzerinde durduğu bir esastır.
- B) İslam inanç esaslarının özü olan bir ilkedir.
- C) İhlas suresi bu kavramın açıklamasından ibarettir.
- D) Allah'ın her peygambere mesajlarını vahyetmesidir.
- E) Allah'ın birliği ve benzersizliği anlamına gelmektedir.

6.

Aşağıdakilerden hangisi İslam inanç esaslarının özelliklerinden biri değildir?

- A) Bölünme kabul etmeyen bir bütünlüğe sahiptir.
- B) İnsanların kendi çabalarıyla ortaya çıkan ilkelerdir.
- C) Benimsenmesi insanların hür iradelerine bırakılmıştır.
- D) Korku ve ümit arasında yaşamayı öğütlemektedir.
- E) Akıllı her insanın anlayabileceği kadar açık ve sadedir.

7.

Delillere dayalı olmaksızın sadece çevrenin telkini ile meydana gelen ve kişinin İslam toplumunda doğup büyümüş olmasının tabii sonucu olarak gözükten imana taklidî iman denir. İslam âlimlerinin görüşlerine göre bu tür iman geçerlidir. Ancak bu imanın akli ve dinî delillerle kuvvetlendirilmesi gerekir. Çünkü taklidî imana sahip olan kişi küçük bir engel veya itirazla karşılaştığında şüpheye düşerek imanı sarsılabilir. Ayrıca taklidî iman yeterince bilgiye dayanmadığı için insanı taassuba ve bağnazlığa sürükleyebilir. Bu metne göre taklidî imanla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Müslüman kabul edilmek için yeterli görülür.
- B) Oluşumunda çevresel faktörler etkilidir.
- C) Araştırma ve sorgulama ile kazanılır.
- D) Doğru bilgi zayıf yönlerini izale eder.
- E) İmanın alt derecelerinden biridir.

8.

- "Her doğan çocuk fitrat üzere doğar..." (Hadis-i şerif)
- "Sen yüzünü hanîf olarak dine, Allah insanları hangi fitrat üzere yaratmış ise ona çevir. Allah'ın yaratışında değişme yoktur. İşte dosdoğru din budur; fakat insanların çoğu bilmezler." (Rûm suresi, 30. ayet)

Bu hadis ve ayette insanla ilgili aşağıdakilerden hangisi vurgulanmıştır?

- A) Günahsız yaratıldığı
- B) Doğruyu bulabileceği
- C) Rehberliğe muhtaç olduğu
- D) Seçme özgürlüğü ile yaratıldığı
- E) İslam'ın, insanın doğasına uygunluğu

9.

I. "...Bugün sizin için dininizi kemale erdirdim. Size nimetimi tamamladım ve sizin için din olarak İslam'ı seçtim..." Mâide suresi, 3. ayet)

II. "Kim İslam'dan başka bir din ararsa, (bilsin ki o din) ondan kabul edilmeyecek ve o ahirette hüsrana uğrayanlardan olacaktır." (Âl-i İmrân suresi, 85. ayet)

III. "Allah kimin gönlünü İslam'a açmışsa o, Rabb'inden gelen bir aydınlık içinde olmaz mı? Allah'ı anma konusunda kalpleri katılmış olanlara ise çok yazık! Onlar apaçık bir sapkınlık içindedirler." (Zümer suresi, 22. ayet)

Numaralanmış ayetlerden hangilerinde "İslam" kelimesi aynı anlamda kullanılmıştır?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) II ve III
- E) I, II ve III

10.

Belli bir konuda insanlar tarafından ileri sürülen bir görüşün sorgulanamaz bir gerçek olarak kabul edilmesi dogma olarak isimlendirilir. Dogmalarda insanlar veya belirli kurumlar tarafından belirlenen düşünce ve kabullerin başka insanlara dayatılması söz konusudur. İslam inanç esasları ise insan ürünü değil, vahiy kaynaklıdır.

İnanan insanlar baskı ve zorlama altında olmaksızın dine gönülden bağlanırlar. Ayrıca İslam inanç esasları insan fitratına uygundur. Bu nedenle anlaşılması kolaydır ve hakkında her türlü temellendirme, açıklama ve yorumlama yapılabilir.

Buna göre İslam inanç esasları hakkında aşağıdakilerden hangisi ileri sürülemez?

- A) Güvenilirdir.
- B) Benimsenmesi kolaydır.
- C) Dinin temelini oluştururlar.
- D) İnanmada gönüllülük esastır.
- E) Mezheplerin görüşleriyle şekillenmiştir.

11.

- “Ey Resul! Kalpleri iman etmediği halde ağızlarıyla ‘inandık’ diyen kimselerin hali seni üzmesin...” (Mâide suresi, 41. ayet)
- “İnsanlardan bazıları da vardır ki inanmadıkları halde ‘Allah’a ve ahiret gününe inandık.’ derler.” (Bakara, 8)

Bu ayetlerde söz edilen kişi için kullanılan kavram aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Müslüman
- B) Mümin
- C) Müşrik
- D) Münafık
- E) Kâfir

12.

Hiz. Muhammed (sav.) din hakkında “Kolaylaştırınız, güçleştirmeyiniz. Müjdeleyiniz nefret ettirmeyiniz.” buyurmuştur. Çünkü dinin kolaylaştırılması onun insanlar tarafından daha istekli kabulünü sağlar. Peşinden gelen “Müjdeleyiniz, nefret ettirmeyiniz.” emri ise baştaki emri tamamlar. Çünkü zorlaştıran nefret ettirir, nefret ettiren uzaklaştırır. Kolaylaştırmadan müjdelemek yoktur. Din konusunda insanın özgür bırakılması da insanın özgür iradesi ve aklına saygıyı ifade eder. Korkutarak iman ettirmek hiçbir peygamberin uyguladığı bir yöntem olmamıştır.

Aşağıdaki ayetlerden hangisi metinde anlatılan konuyla ilişkilendirilemez?

- A) “...Bugün sizin için dininizi kemale erdirdim, size nimetimi tamamladım ve sizin için din olarak İslam’ı seçtim...” (Mâide suresi, 3. ayet)
- B) “O vakit, Allah’tan bir rahmet ile onlara yumuşak davrandın, şayet kaba ve katı yürekli olsaydın, hiç şüphesiz etrafından dağılıp giderlerdi.” (Âl-i İmrân suresi, 159. ayet)
- C) “Artık sen öğüt ver, çünkü sen ancak bir uyarıcısın. Onlara egemen bir zorba değilsin.” (Ğâşîye suresi, 21 ve 22)
- D) “Dinde zorlama yoktur. Artık olgunluk ile sapıklık birbirinden kesin olarak ayrılmıştır.” (Bakara suresi, 256)
- E) “...Eğer İslam’a girerlerse hidayete ermiş olurlar. Yok, eğer yüz çevirirlerse sana düşen şey ancak tebliğ etmektir...” (Âl-i İmrân suresi, 20. Ayet)

13.

- İnanılması gereken hususların ayrıntılarını bilmeden, kısaca ve toptan kabul etmek.
- İnanç esaslarının her birini ayrıntılı olarak bilip iman etmek.
- Delillere, bilgiye ve araştırmaya dayalı iman.
- Kişinin ana-babadan veya çevresindeki insanlardan görerek ve öğrenerek iman etmesi.

Verilen tanımlar ile aşağıdaki iman türleri eşleştirildiğinde hangisi dışarıda kalır?

- A) Tafsilî iman
- B) Taklidî iman
- C) Temsilî iman
- D) Tahkiki iman
- E) İcmali iman

14.

İslam âlimlerine göre iman ile İslam birbiriyle yakından ilişkili kavramlardır. Bu iki kavramın aynı şeyi belirttiğini savunanlar, iman ve İslam’ın birbirini tamamladığı ve her ikisinde de tasdik ve teslimiyetin esas olduğu görüşünden yola çıkarlar. İmanın İslam’dan, İslam’ın da imandan ayrı düşünülmemeyeceği bir gerçektir. Dışta ve görünürde olana İslam, içte ve kalpte olana iman denilebilir. İman kalbin tasdik etmesi, İslam ise amel ve davranışlarla bu tasdikini eyleme taşınarak görünür kılınmasıdır. İman kalple gerçekleşen tasdiktir. İslam ise dil ile ikrar, itaat, boyun eğme ve teslimiyettir.

Bu parçadan hareketle aşağıdakilerin hangisine ulaşamaz?

- A) Bazı İslam âlimleri iman ile İslam kavramlarının aynı anlama geldiğini savunurlar.
- B) İman ve İslam kavramları birbirinden ayrı düşünülmemeyecek iki kavramdır.
- C) İman dilde gerçekleşip burada tamamlanır, bu yönüyle de İslam’dan ayrılır.
- D) İman özde olan, yürekte olandır; görünen ve davranışta olan ise İslam’dır.
- E) İman kalben yapılan kabuldür, İslam ise yapılan fiiller ve ortaya konulan davranışlardır.

15.

İslam inanç esaslarıyla ilgili,

- I. İnsanın fitratına uygundur.
 - II. Tartışılmalı birer dogmadan ibarettir.
 - III. Akl-ı selimin kolayca kabul edebileceği bir niteliğe sahiptir.
- yargılarından hangileri doğrudur?**

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve III
- E) II ve III

Mehmet ERDEM
<https://www.mehmeterdem.biz/>

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
B	A	E	B	D	A	C	E	D	B	B	A	D	B	D
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
C	A	A	C	D	B	C	E	C	E	D	A	E	C	D

İSLAM VE İBADET

1. İslam'da İbadet ve Kapsamı

İnsan; Rabbin tanımak ve O'na ibadet etmek için yaratılmıştır. İbadet Allah'ı (c.c.) tanımanın ve O'na iman etmenin sonucudur. Hz. Âdem'den (a.s.) Hz. Muhammed'e (s.a.v.) kadar bütün peygamberlerin insanlığı davet ettiği din İslam'dır. İbadet kelime olarak boyun eğmek, itaat etmek, saygı duymak, kulluk etmek, tapınmak gibi anlamlara gelir.

İbadet; Allah'ın (c.c.) emirlerine uyup yasaklarından kaçınmaktır. Allah 'ın (c.c.) sınırsız hâkimiyetini kabul etmenin ve O'na bağlılığın bir ifadesidir.

Özel anlamda ibadet denilince namaz, oruç, zekât, hac gibi Allah'ın (c.c.) farz kıldığı, belli kurallara göre yapılan ibadetler kastedilir. Farz ve vacip olan zorunlu ibadetler dışında nafile ibadetler de vardır. Ayrıca Allah rızasını kazanma niyetiyle yapılan her güzel iş ve davranış salih amel olarak nitelendirilir ve ibadet sayılır. Aynı zamanda Allah'ın (c.c.) yasakladığı kötülüklerden sakınmak da ibadettir.

Abit	Mabut	Mabet
1. Kulluk ve ibadet eden. 2. Allah'ın emirlerini içtenlikle yerine getiren. 3. Bütün varlığıyla Allah'a yönelen, İslam dininin gereklerini gerçek anlamıyla yaşayan.	1. Kendisine ibadet edilen, tapınılan varlık, ilah, rab. 2. İbadet edilmeye layık olan tek varlık, Allah.	1. İbadet edilen yer, ibadethane, tapınak. Her dinin kendine özgü mabetleri vardır. Yahudilerin mabetlerine havra veya sinagog, Hristiyanlarınkine kilise, Müslümanlarınkine ise cami veya mescit denir. 2. Müslümanların toplu olarak ibadet edebilmeleri için yapılmış olan yer, cami, mescit, musalla.

2. İslam'da İbadetin Amacı ve Önemi

Farz ve nafile ibadetler ile bütün salih amellerin **temel amacı** Allah rızasını kazanmaktır. İbadetler, insanın ruhunu yüceltir, onu kötülüklerden arındırır. Yalnızca Allah'a ibadet etmek, insanı diğer varlıkların ve kendi arzularının kölesi olmaktan korur. İman, ibadet etmeyi gerektirir. İbadetler de imanı kuvvetlendirir. Oruç gerçek bir sabır eğitimidir. Namaz, insanı Allah'ın (c.c.) huzurunda boyun eğdirerek kibirden ve her türlü kötülükten alıkoyar. Zekât insandaki mal hırsını terbiye eder, toplumsal dayanışmayı artırır. Hac zorluklarla mücadeleyi ve kardeşlik bilincini öğretir. İbadet, insanı Allah'a (c.c.) yaklaştırır, sıkıntılardan korur, insanı dünyanın maddi bağlarından kurtararak ruhen yüceltir. İbadet bilinciyle yaşayan insan Allah'ı (c.c.) unutmaz. Allah sevgisi kalbine yerleşir.

3. İslam'da İbadet Yükümlülüğü

Dinin emirlerini yerine getirmek ve yasaklarından kaçınmakla sorumlu tutulan kimseye **mükellef** denir. İslam'a göre akıl ve irade mükellef olmanın şartlarıdır. Uyku, baygınlık, delilik gibi durumlarda ibadet mükellefiyeti yoktur. Yanılma, unutma ya da başkası tarafından zorlanma sebebiyle yerine getiremediği ibadetlerden de sorumlu tutulmamıştır.

E'f'al-i mükellefin, dinen yükümlü sayılan insanların davranışları ve bunlarla ilgili hükümler anlamındadır.

Yapılması istenen davranışlar: Farz, vacip, sünnet, Mendup.

Yapılmaması istenen davranışlar: Haram ve mekruh.

Farz

Belirlenmiş, kesinleştirilmiş şey, pay, nasip gibi anlamlara gelir. Terim olarak dinin, yapılmasını kesin ve bağlayıcı şekilde istediği iş ve davranışlar demektir. Farzı inkâr eden kişi dinden çıkar. Farzlar farz-ı ayn ve farz-ı kifâye olarak ikiye ayrılır. **Farz-ı ayn**; dinen sorumlu sayılan her Müslümanın yapması gereken davranışlardır. Beş vakit namaz, Ramazan orucu, zekât ve hac ibadetleri gibi. Farz-ı ayn olan amelleri terk etmek haramdır ve günahıdır. **Farz-ı kifaye** ise bazı Müslümanlar yapınca diğerlerinden sorumluluğun kalktığı davranışlardır. Cenaze namazı, Müslüman toplumlarda ilimle meşgul olmak, iyiliği emredip kötülükten sakındırmak, Kur'an-ı Kerim'i ezberlemek, toplum için gereken meslekleri yapmak gibi. Farz-ı kifaye olan bir ibadeti kimse yerine getirmese bütün Müslümanlar bundan sorumlu sayılır.

Vacip

Vacip kelimesi sözlükte yapılması gerekli, zorunlu olan anlamına gelir. Terim olarak ise yapılması farz seviyesinde olmayan fakat sünnetten daha kuvvetli olan dinî hükümler anlamında kullanılmıştır. Bu anlamdaki vacip terimini Hanefi Mezhebi âlimleri kullanmışlardır. Ramazan'da verilen fıtır sadakası, vitir ve bayram namazları ile kurban kesmek vaciptir. Vacip bir emri yerine getirmeyen kişi günah işlemiş olur. Ancak, vacibi inkâr eden dinden çıkmaz.

Sünnet

Sünnet kelimesi sözlükte yol, âdet, gidişat, huy, karakter, tavır, davranış gibi anlamlara gelir. Terim olarak ise Hz. Peygamber'in farz ve vacip dışında yaptığı veya yapılmasını tavsiye ettiği davranışlar anlamındadır. Sünnet, Kur'an-ı Kerim'le birlikte dinimizin temel kaynaklarından. Kur'an-ı Kerim'in doğru anlaşılabilmesinde sünnetin vazgeçilmez bir önemi vardır. Namaz, oruç, hac, zekât ve kurban gibi ibadetlerin nasıl yapılacağını Hz. Peygamber bizzat uygulayarak öğretmiştir.

Sünnet-i müekkede: Hz. Peygamberin, çok az terk ettiği iş, davranış ve ibadetlerdir. Sabah namazının sünneti, öğle namazının ilk ve son sünnetleri, namazları cemaatle kılmak, ezan, kamet, selamlaşmak, dişleri temizlemek gibi.

Sünnet-i gayr-i müekkede: Hz. Peygamberin bazen yapıp bazen terk ettiği iş, davranış ve ibadetlerdir. İkinci ve yatsı namazlarının ilk sünnetleri gibi.

Mendup

Dinen yapılması kesin ve bağlayıcı olmaksızın istenen ve terkedilmesi kınanmayan işlerdir. Kuşluk ve teheccüd gibi nafil namazlar, Ramazan dışında tutulan nafil oruçlar menduptur. Bunlara **müstehap** da denir. İnsanlarla iyi geçinmek, fakirlere zekâtın dışında yardımda bulunmak, güler yüzlü olmak gibi davranışlar menduptur.

Mubah

Mükellefin yapıp yapmamakta serbest bırakıldığı fiiller anlamına gelir. **Mubah** yerine **helal** ve **caiz** kavramları da kullanılır. Yenilmesi, içilmesi, kullanılması veya yapılması ayet ve hadislerle yasaklanmamış olan şeyler mubahtır. Mubah olan bir şeyi haram saymak yanlıştır. Çünkü İslam'a göre haramı ve helâli belirleyen Allah (c.c.) ve Resulüdür. **Bir fiilin dinî hükmü konusunda herhangi bir açıklama yoksa o fiil mubahtır.**

Haram

Haram kelimesi sözlükte yasaklanmış yer, koruluk, yasak bölge gibi anlamlara gelir. Dinî bir terim olarak ise Allah'ın (c.c.) kesin olarak yasakladığı söz ve davranışlar demektir. Allah'a (c.c.) şirk koşturmak, bir cana haksız yere kıymak gibi kötü davranışlar Kur'an'da kesin bir dille yasaklanarak haram kılınmıştır.

Haramlar ayetlerle veya hadislerle belirlenmiştir. Müslümanın haramlardan kaçınması gerekir. Haramlardan kaçınmak sevap kazandıran bir ibadettir.

Mekruh

Mekruh; İslam'a göre haram olmadığı halde istenmeyen, hoş görülmemeyen söz ve davranışlardır. Mekruhtaki yasaklık haramdaki kadar kesin ve bağlayıcı delillere dayanmaz. Ancak bu durum, mekruhun işlenebileceği anlamına da gelmez. Güneşin batmasından az önce nafil namaz kılmak, soğan, sarımsak yiyerek camiye gitmek, abdest alırken suyu israf etmek gibi fiiller mekruhtur.

4. İslam'da İbadetlerde Temel İlkeler

Bütün ibadetler için geçerli bazı temel ilkeler söz konusudur. İbadetlerin makbul olması için bu ilkelere uyulması gerekir.

A) Kur'an ve Sünnete Uygunluk

İbadetlerin geçerli olabilmesi için Kur'an ve sünnete uygun olması gerekir.

Bid'at, Hz. Peygamberin sünnetinde bulunmayan herhangi bir davranışın ibadet olarak uygulanması veya mevcut ibadet şekillerinde artırma ya da eksiltme yapılması anlamına gelir.

B) Niyet

İbadet eden kimsenin niyeti ibadeti yalnız Allah (c.c.) için yapmak olmalıdır. Gösteriş ve dünyevi beklenti içinde yapılan ibadetler Allah (c.c.) katında geçersizdir.

C) İhlas

Sözlükte samimiyet, içtenlik, kalbî ve karşılıksız sevgi, samimi bağlılık, doğruluk, temizlik, saflık, gösterişsizlik gibi anlamlara gelir. Terim olarak ise tutum ve davranışlarda sadece Allah rızasını gözetme, sözün öze uyması, riyakârlıktan ve ikiyüzlülüğten uzak olmak demektir. Allah'a karşı samimiyetin ve ihlasın zirvesi O'nu görüyormuş gibi yaşamaktır. Hz. Peygamber bu durumu **ihسان** olarak ifade etmiş ve şöyle buyurmuştur:

5. İslam'da İbadet Ahlak İlişkisi

İbadetler, insanları ruhen olgunlaştırır, kötü yönelişlerini engeller ve onları ahlaken yükseltir. Allah'a (c.c.) yönelen ve O'nun ölçülerini hayatında uygulamaya çalışan insan, yüce Allah ile arasındaki bağı güçlendirmiş olur. Zekât ve sadaka ibadetleriyle Müslümanın malının bir kısmını ihtiyaç sahiplerine vermesi, mal ve servet tutkusunu azaltır. Oruç tutan kişi arzularını ve güdülerini denetim altına alır. Allah'a (c.c.) ibadet eden bir mümin, sıkıntılarla karşılaştığında metanetini yitirmez. Bunun bir imtihan olduğunu bilir, sabreder ve zorluklarla mücadele eder.

Kişi, ibadet sayesinde kendini daha iyi tanıır ve güçlü bir karakter sahibi olur. Kötülüklerden arınarak olgunlaşır. Bu olgunluk, ona nefesine hâkim olma melekesi kazandırır, aşırılıklardan ve zararlı davranışlardan uzak durur.

İbadetler insana sorumluluk bilinci kazandırır. Zekât ve sadaka ibadeti sayesinde insan başkalarının derdiyle dertlenmeyi, bollukta da darlıkta da ihtiyaç sahiplerini gözetmeyi öğrenmiş olur. Hac ve kurban ibadeti de birlikte hareket etme ve sosyal yardımlaşma açısından kişinin sorumluluk duygusunun gelişmesine katkı sağlar. İbadetlerin her biri, insanın manevi açıdan arınmasına, ruh ve ahlak güzelliği kazanmasına yardımcı olur.

İbadetler toplumun kaynaşmasına da katkı sağlar. Birçok ibadet bu birlik ve beraberliği sağlamaya yöneliktir.

Mehmet ERDEM

mehmeterdem44@yahoo.com
<https://www.mehmeterdem.biz/>

1.

Hac ibadeti sırasında gerçekleştirilen bazı uygulamaların derin sembolik çağrışımları vardır. Örneğin Arafat Tepesi'ndeki vakfe, ahirette herkesin bir araya toplanacağı mahşer gününün bir provası gibidir. Benzer şekilde, ihrama girmek için giyilen ve iki parça basit beyaz kumaştan oluşan kıyafet, farklı dil ve kültürlerle sahip insanların Yüce Allah'ın huzurunda eşitlenmesini sembolize eder.

Bu parçadan, hacla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

- A) Kardeşlik düşüncesini kuvvetlendirir.
- B) Ortak bir bilinç düzeyi oluşturur.
- C) İbadetlerin hepsinden motifler taşır.
- D) Irk ve renk ayrımcılığını ortadan kaldırır.
- E) Dinî aidiyet duygusunu pekiştirir.

2014YGS

2.

İslam'da kulluk, sadece bir takım ibadet ve dualardan ibaret değildir. Yüce Allah'a ve O'nun rızasına ulaşmak nihai amaç olarak belirlenmiş ve Müslümanın, tüm hayatını bu bilinçle kulluğa dönüştürmesi beklenmiştir. Bundan dolayı bir Müslümanın Allah'ın rızasını kazanmak amacıyla yaptığı her türlü güzel ve yararlı iş, bir tür ibadet kabul edilmiştir. Her şeyin temelinde Allah rızasını gözetken bu anlayış bir ayette şu şekilde ifade edilmiştir: "De ki: şüphesiz benim namazım da diğer ibadetlerim de yaşamam da ölümüm de âlemlerin Rabbi olan Allah içindir." (Enam, 162)

Bu parçaya dayanarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Allah'ın hoşnutluğunu kazanma çabası, kulluğun özünü oluşturur.
- B) İslam'ın ortaya koyduğu dindarlıkta, birey topluma tabidir.
- C) İslam, dindarlığı hayatın bütününe yaymaya çalışır.
- D) Allah ibadetleri niyetlere göre değerlendirir.
- E) Kulluk Müslümanın tüm yaşamına yansımalıdır.

2014 LYS

3.

İman, kalpte gerçekleşen ve özünde soyut olan bir olgudur; onu görünür hâle getiren ibadetlerdir. Bununla birlikte ibadetin; sadece namaz, oruç ve hac gibi temel dinî vazifelere indirgenmesi doğru değildir. Bir Müslümanın Allah'ın rızasını gözeterek yaptığı her türlü eylem, ibadet kapsamına girer. Bu husus, Kur'an-ı Kerim'de "salih amel" kavramıyla ifade edilmiş ve pek çok ayette iman ile ilişkilendirilmiştir. Beyyine suresinde yer alan şu ayet bunun en güzel örneklerinden biridir: "İman edip, salih ameller işleyenler var ya; işte onlar yaratılmışların en hayırlısıdır." (98: 7)

Bu parçadan hareketle salih amelle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Dindarlığın en ideal şeklidir.
- B) Gayesi Allah'ın hoşnutluğunu elde etmektir.
- C) Ahlaki olgunluğu hedeflemektedir.
- D) İnancın varlığının ölçütüdür.
- E) Geniş bir içeriğe sahiptir.

2015 YGS

4.

İslam dininde insanların dinî sorumluluklarını tam olarak yerine getirebilmeleri için gerekli kolaylıklar sağlanmış, ibadetlerin uygulanmasında insanın içinde bulunduğu koşullar dikkate alınmıştır. Kur'an-ı Kerim'de hasta veya yolcu olanların oruçlarını diğer günlerde kaza edebilecekleri, oruç tutmaya güçleri yetmeyenlerin ise bir fakiri doyuracak miktarda fidye vermekle bu yükümlülüklerini yerine getirebilecekleri belirtilmiş ve "Allah sizin için kolaylık ister, zorluk istemez..." (Bakara, 184-185) buyrulmuştur.

Aşağıdaki ibadetlerden hangisi, bu parçada ifade edilen dinde kolaylık prensibi ile ilişkilidir?

- A) Sadaka
- B) Teyemmüm
- C) Teravih
- D) Umre
- E) Tövbe

2014 LYS

5.

Hz. Muhammed, bir defasında sahabelere: "Sizden birinizin kapısının önünde bir akarsu bulunsun ve onda her gün beş defa yıkansa onun kirinden geriye bir şey kalır mı?" diye sormuş, onlar da "Hayır, kalmaz." cevabını vermişlerdi.

Bu hadis-i şerifte aşağıdaki ibadetlerden hangisine dikkat çekilmiş olabilir?

- A) Gusül
- B) Sadaka
- C) Teyemmüm
- D) Namaz
- E) Zekât

2015 LYS

6.

İbadetlerle ilgili kavramlardan hangisinin tanımı yanlıştır?

- A) **Müstehap:** Hz. Peygamberin bazen yapıp bazen terk ettiği iş, davranış ve ibadetlerdir.
- B) **Mendup:** Dinen yapılması kesin ve bağlayıcı olmaksızın istenen ve terkedilmesi kınanmayan işlerdir.
- C) **Mekruh:** İslam'a göre haram olmadığı halde istenmeyen, hoş görülmemeyen söz ve davranışlardır.
- D) **Mubah:** Mükellefin yapıp yapmamakta serbest bırakıldığı fiillerdir.
- E) **Müekked Sünnet:** Hz. Peygamber'in devamlı yaptığı, çok az terk ettiği iş, davranış ve ibadetlerdir.

7.

Hz. Muhammed bir hadis-i şerifinde, Allah'ı sanki görüyormuşçasına ibadet etmenin önemine vurgu yapmış ve "Her ne kadar sen Allah'ı görmüyor olsan da Allah seni görüyor." demiştir.

Bu metinde Hz. Muhammed aşağıdakilerden hangisine dikkat çekmiştir?

- A) Tevekkül
- B) İnayet
- C) İtaat
- D) Tevazu
- E) İhsan

2013 LYS

8.

Hz. Muhammed'in, kimin müflis (iflas eden) olduğunu sorması üzerine sahabeler, müflisin tüm parasını ve malını kaybeden kişi olduğunu söylediler. Bunun üzerine Hz. Muhammed, onlara şu şekilde bir açıklamada bulundu: "Benim ümmetimin müflisi şudur ki kıyamet günü namazla, oruçla, zekâtla gelir ama şuna sövmüş, buna iftira atmış, şunun malını yemiş, bunun kanını dökmüştür... Sevapları ona buna dağıtılır. Eğer borçlarını ödeyemeden sevapları biterse bu durumda diğerlerinin günahları alınıp ona yüklenir."

Bu parçadan hareketle aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Dindarlık, sadece ibadetlere indirgenemez.
- B) Emirler kadar yasaklar da önemlidir.
- C) Söz ve davranışlar birbirini tamamlamalıdır.
- D) İbadet ve ahlak bir bütündür.
- E) İman olmadan ibadetlerin değeri yoktur.

2016 YGS

9.

Ramazan orucu, ergenlik çağına ulaşmış, akıllı her Müslümana farzdır. Bununla birlikte İslam'da oruç ibadetinin yükümlülüğü ile ilgili bazı özel durumlar da söz konusudur. Bu durumlar hastalık ya da hamilelik gibi geçici durumlar ise tutulamayan oruçların daha sonra kaza edilmesi gerekir. Ancak bir kişi aşırı yaşlılık ya da sürekli devam eden bir hastalık sebebiyle oruç tutamıyorsa bu kişinin oruç tutamadığı her gün için bir fakiri doyurması veya bu miktardaki parayı bir fakire vermesi gerekmektedir.

İslami literatürde bu uygulamaya ne ad verilir?

- A) Fıtır sadakası
- B) Fidyе
- C) Cizye
- D) Öşür
- E) Zekât

2017 LYS

10.

Hac, her biri farklı bir muhtevaya sahip bir ibadetler ve ritüeller bütünüdür. Bunlardan ihram; mal, mülk, makam ve mevki gibi dünyevi kazanımlardan sıyrılma niteliği taşımaktadır. "Lebbeyk! Allahümme Lebbeyk!" şeklindeki telbiye nidası, Allah'ın emrine kayıtsız şartsız teslim olmanın, şeytan taşlama ise insanı bu teslimiyetten alıkoyan her şeye karşı çıkmanın bir ifadesidir. Say, Hz. Hacer'in oğluna su araması gibi Müslümanların manevi arayışını temsil ederken Arafat'ta milyonlarca Müslümanın katılımıyla gerçekleştirilen vakfe ise mahşer yerinin bir provası mahiyetindedir.

Bu parçada hac ibadetiyle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi vurgulanmaktadır?

- A) Toplumsal bütünleşmenin doruk noktasıdır.
- B) Ümmet şuurunun pekişmesine katkı sağlar.
- C) Allah'a kul olma bilincini diri tutar.
- D) Derin sembolik anlamlara sahiptir.
- E) Hz. İbrahim'in mirasına ortak olmayı simgeler.

2016 LYS

11.

İbadet, insanın Allah'a bağlılığının bir göstergesidir. İbadetin, gösteriştense uzak bir biçimde, yalnız Allah'ın emrini yerine getirmek ve O'nun rızasını kazanmak için yapılması gerekir. Böylece ibadet; insanın Allah'a olan inancını pekiştirir, O'na olan sevgisini artırır, ahlakın olgunlaşmasına ve kötü huyların terk edilmesine yardımcı olur. İnsanın çeşitli sıkıntılarla karşılaşp ümitsizliğe düştüğü durumlarda kişiye tahammül gücü kazandırır. Ayrıca ibadet eden kişi, ahirette hesaba çekileceğini bildiği için davranışlarını buna göre düzenler.

Bu parçaya göre ibadetlerle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) İnsanda fitri bir şekilde bulunur.
- B) Samimi olarak yerine getirilmesi gerekir.
- C) İnsana manevi yönden katkı sağlar.
- D) İnsanın sabır ve direnç kapasitesini artırır.
- E) İnsanda sorumluluk bilincinin oluşumuna yardımcı olur.

TYT 2021

12.

Ashabım! Sözümü iyi dinleyin ve belleyin. Müslüman, Müslümanın kardeşidir. Bir Müslümanın malı, rızası olmadan diğer bir Müslümana helal olmaz. Herkes ancak kendi işlediği suçtan sorumludur. Baba oğlunun, oğul da babasının suçundan sorumlu tutulamaz. Allah her vârisin mirastan payını tayin etmiştir. Artık bir vârisin diğer mirasçıları mahrum edecek şekilde vasiyette bulunması helal değildir. Kimin yanında başkasına ait bir mal varsa onu sahibine iade etsin. Rabbiniz olan Allah'tan sakının, O'na kulluk edin. Beş vakit namazınızı kılın, Ramazan ayında oruç tutun, hacı yerine getirin, mallarınızın zekâtını gönül hoşluğuyla verin. Yöneticilerinize, Allah'ın kitabına uydukları sürece itaat edin ve böylece Rabbinizin cennetine girin.

Hz. Muhammed'in sözlerinden alınan bu metinde aşağıdaki kavramların hangisine değinilmemiştir?

- A) Adalet
- B) İbadet
- C) Takva
- D) Emanet
- E) Tevazu

2020 MSÜ

13.

Zekât, zengin Müslümanların yılda bir kez mallarının belirli bir miktarını Allah rızası için ihtiyaç sahiplerine vermeleri şeklinde gerçekleştirilen bir ibadettir. Bu yönüyle zekât, bir yandan Müslümanın, Allah'ın verdiği nimetlere şükrünün bir ifadesi; diğer yandan içinde yaşadığı topluma karşı insani vazifesidir. Bu ibadet sayesinde, zengin ile fakir arasındaki kıskançlık, kin ve düşmanlık gibi olumsuz duygular ortadan kalkar; dostluk ve sevgi bağları güçlenir.

Bu parçada zekât ibadetiyle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi vurgulanmaktadır?

- A) Allah'ın rızasını kazanmak için bir araç olduğu
- B) Toplumsal birliktelik ve dayanışmayı sağladığı
- C) İhtiyaç sahiplerinin gözetilmesine vesile olduğu
- D) Zenginlerdeki merhamet duygusunu geliştirdiği
- E) Verdiklerine karşı, Allah'a teşekkür mahiyetinde olduğu

2017 YGS

1.

İslam kültüründe temizlik bir bütün olarak değerlendirilmiş; hem genel anlamdaki temizlik hem de ibadet amaçlı temizlik birbirini tamamlayacak şekilde ele alınmıştır. Bu çerçevede İslam âlimleri temizliği; maddi temizlik, hükmi temizlik ve manevi temizlik olarak üç kısma ayırmışlardır. Maddi temizlikle beden, elbise ve çevre temizliğini; hükmi temizlikle ibadetlere hazırlık amacıyla gerçekleştirilen temizliği; manevi temizlikle de gıybet, yalan, kibir ve gösteriş gibi kötü davranışlardan sakınmayı ifade etmişlerdir.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisinin maddi temizlik yönü daha belirgindir?

- A) Abdest
- B) Gusül
- C) Necasetten taharet
- D) Alçak gönüllülük
- E) Teyemmüm

2016 YGS

2.

Hız. Muhammed: "Gözleri görmeyene rehberlik etmen sadakadır. Sağır ve dilsiz anlayacağı bir şekilde anlatman, ihtiyacını gidermesi için ona rehberlik etmen sadakadır. Derman arayan dertliye yardım için koşturman, koluna girip güçsüze yardım etmen sadakadır. Konuşmakta güçlük çekenin meramını ifade etmen sadakadır." buyurmuştur. **Bu hadisten aşağıdakilerin hangisine ulaşamaz?**

- A) Müslüman hem eliyle hem de diliyle herkese yardımcı olmaya çalışmalıdır.
- B) Müslüman bencillikten kaçınmalı ve çevresine karşı duyarlı olmalıdır.
- C) İnsanlara ihtiyaçları olduğu durumla ilgili yardım edilmelidir.
- D) Engellilere yapılan yardım diğer insanlara yapılanlardan daha kıymetlidir.
- E) Yapılan her iyilik, miktarına bakılmaksızın değerlidir.

2018 MSÜ

3.

Kavram	Tanım
Farz	Yapılması kesin olarak emredilen; yerine getirilmesi sevaba, özürsüz olarak terki günaha, inkârı ise küfre sebep olan davranışlardır.
Sünnet	Hız. Muhammed'in söz, davranış ve onaylarıdır.
İcma	Yapılması dinen hoş karşılanmayan fakat kesin ve açık delillerle de yasaklanmayan eylemlerdir.
Mübah	Mükellefin yapıp yapmamakta özgür bırakıldığı fiillerdir.
Mekruh	Hız. Muhammed'in vefatından sonra herhangi bir asırda müçtehitlerin bir meselenin dinî hükmü üzerinde ittifak etmeleridir.

Yukarıda verilen kavram-tanım eşleştirmelerinin doğru olabilmesi için hangi kavramların birbiriyle yer değiştirmesi gerekir?

- A) Farz ve icma
- B) Farz ve mübah
- C) Sünnet ve mübah
- D) Sünnet ve mekruh
- E) İcma ve mekruh

AYT-2021

4.

Dar gelirli bir ailenin çocuğu olarak doğan Ali Kemal, tahsilini tamamladıktan sonra ticaretle uğraşmaya başlar ve ticaretten büyük miktarda elde ettiği gelirle hayır işleri yapmak ister.

Ali Kemal'in bu amaçla yaptığı;

I. geçim sıkıntısı çeken babasına gönderdiği paralar,

II. ihtiyaç sahibi çocuklara verdiği eğitim bursları,

III. hayrat olarak yaptırdığı çeşme

yardımlarından hangileri zekât olarak geçerli olabilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) I, II ve III

2019 TYT

5.

İbadetler, sadece biçimsel hareketlerden ibaret olmayıp derin manevi anlamlar da taşımakta ve her biri değişik biçim ve boyutlarda Yüce Allah ile bir bağ kurmaya vesile olmaktadır. Günün belirli beş vaktinde kılınması gerekli olan namaz, bunun en dikkat çeken örneklerinden birini oluşturmaktadır. Öyle ki bir kimsenin, namaz kılarken Yüce Allah'ın huzurunda olduğu bilinciyle hareket etmesi ve tam bir teslimiyetle O'na yönelmesi gerekmektedir.

Namazla ilgili bu hususu en iyi ifade eden kavram aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Takva
- B) Sıdk
- C) Feraset
- D) Huşu
- E) Tevekkül

2018 MSÜ

6.

İnsanlar birbirlerine sevgi ile bakıyorlar. Zenginler zenginliklerinden soyunuyor, yoksulların yoksulluğu kayboluyor. En çok kıymet verdiğimiz şeyleri başkaları ile paylaşmaktan haz duyuyoruz. Kapımız herkese açık, derdimizi ve sevincimizi paylaşıyoruz. Sabır bizi coşturuyor, kalbin ırmakları doludizgin. Merhamet sağanak gibi boşalıyor. İçimizde kurulan kürsü bizi hesaba çekiyor. Derken ben benlikten sıyrılıyor.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisi betimlenmektedir?

- A) Kurban
- B) Bayram
- C) Sadaka
- D) Hac
- E) Ramazan

2015 LYS

7.

İslam'ın ibadet anlayışı hakkında aşağıdaki yargılardan hangisi yanlıştır?

- A) İmanın davranışlara yansımadır.
- B) Verilen nimetlere şükür göstergesidir.
- C) Belli ve düzenli davranış biçimidir.
- D) Allah'ın razı olacağı işlerin yapılmasıdır.
- E) Allah'a duyulan saygının gösterilmesidir.

8.

I. Ağzı ve burnu suyla temizlemek ve bütün bedeni, kuru yer kalmayacak şekilde yıkamak
II. Belirli organları usulüne uygun olarak yıkamak ve başı meshetmek
III. Su bulunmaması hâlinde temiz toprak veya toprak cinsinden bir şey ile yapılan manevi temizlik

Tanımları verilen bu ibadetler sırasıyla aşağıdakilerden hangisidir?

I	II	III
A) Abdest	Gusül	Teyemmüm
B) Abdest	Teyemmüm	Gusül
C) Gusül	Abdest	Teyemmüm
D) Gusül	Teyemmüm	Abdest
E) Teyemmüm	Abdest	Gusül

2017 LYS

9.

Aşağıdaki yargıların hangisi “İbadet” kavramının tanımıyla doğrudan ilgilidir?

- A) Hz. Muhammed’in bildirdiği ilahi mesajların doğru olduğunu kabul etmektir.
- B) İnsanın, yaşadığı hayatın hesabını ahirette Rabbine vereceğine inanmasıdır.
- C) Allah’ın, insana akıl ve irade vererek onu diğer varlıklardan üstün kıldığını bilmektir.
- D) Dünya hayatının bir gün son bulup yeni bir hayatın başlayacağını bilincine erdmektir.
- E) İnsanın, Allah’ın hoşnutluğunu kazanmak niyetiyle söylediği sözler ve yaptığı eylemlerdir.

10.

Teyemmümle ilgili olarak,
I. Abdestte farz olan yüz, el, baş ve ayakların mesh edilmesiyle yapılır.
II. Abdesti bozan durumların hepsi teyemmümü de bozar.
III. Gerektiğinde hem abdest hem de gusül yerine yapılabilir.

yargılarından hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve III
- E) II ve III

2017 LYS

11.

- Mükellefin yapıp yapmamakta serbest bırakıldığı fiiller demektir.
- Sözlükte açığa çıkan, açıklanan, serbest bırakılan şey anlamlarına gelir.
- Yapılmaları zorunlu olmadığı gibi yasak da değildir fakat ölçülü ve dengeli olunmalıdır.

Bu bilgiler, aşağıdaki ef’al-i mükellefinden olan kavramlardan hangisine aittir?

- A) Helal
- B) Vacip
- C) Mubah
- D) Sünnet
- E) Mendup

12.

“Ey iman edenler! Allah’a ve ahiret gününe inanmadığı halde malını gösteriş için harcayan kimse gibi başa kakarak ve inciterek yaptığınız hayırlarınızı boşa çıkarmayın. Böylesinin durumu, üzerinde biraz toprak bulunan düz kayaya benzer ki sağanak bir yağmur isabet etmiş de onu çıplak, pürüzsüz kaya haline getirivermiştir. Bunlar kazandıklarından hiçbir şeye sahip olamazlar...” (Bakara suresi, 264. ayet)

Bu ayette ibadetle ilgili aşağıdaki temel ilkelerden hangisine vurgu yapılmaktadır?

- A) Sünnete uygunluk
- B) Kolaylık
- C) İhsan
- D) Niyet
- E) İhlas

13.

Kur’an-ı Kerim’de, “Allah’a ibadet edin ve ona hiçbir şeyi ortak koşmayın. Ana babaya, akrabaya, yetimlere, yoksullara, yakın komşuya, uzak komşuya, yanınızdaki arkadaşınıza, yolcuya, elinizin altındakilere iyilik edin. Şüphesiz Allah, kibirlenen ve övünen kimseleri sevmez.” (Nisa, 4;36), “Ey İman edenler! Rükû ve secde edin, Rabbinize ibadet edin, hayır işleyin ki kurtuluşa eresiniz.” (Hac, 22;77) şeklinde ayetler yer almaktadır.

Bu ayetlerden hareketle aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılamaz?

- A) Müslüman, çevresindeki herkese iyi davranmalıdır.
- B) Allah, Müslümanın alçak gönüllü olmasını ister
- C) İmanı görünür kılan ibadetler ve ahlaki davranışlardır.
- D) Allah’a iman edenlerin O’nun emirlerini yerine getirmesi beklenir.
- E) İbadetler, insanın günahlardan uzak durmasını sağlar.

2021 MSÜ

14.

Oruç ibadeti sadece yemeyi ve içmeyi değil, ahlaki açıdan uygun olmayan davranışları da terk etmeyi içerir. Hz. Muhammed bir hadis-i şerifinde orucun bu yönüne dikkat çekmiş, kötü söz ve davranışları terk etmeden oruç tutan kimsenin aç kalmasına Yüce Allah’ın ihtiyacı olmadığını belirtmiştir. Ramazan’da minarelerdeki mahyalarda görülen şu ifade de orucun bu yönünü özetler niteliktedir: “Ey oruç! Tut bizi!”

Bu parçada oruçla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi vurgulanmaktadır?

- A) Bütün semavi dinlerde vardır.
- B) Yüksek bir dinî bilinç hâlidir.
- C) İslam’ın beş şartından biridir.
- D) Bedenle yapılan bir ibadettir.
- E) Farz olanı Ramazan ayında tutulur.

2016 LYS

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
C	B	D	B	D	A	E	E	B	D	A	E	B	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
C	D	E	B	D	E	C	C	E	E	C	E	E	B

GENÇLİK VE DEĞERLER

1. DEĞERLER VE DEĞERLERİN KAYNAĞI

Değer, bir milletin sahip olduğu kültürel, ekonomik ve bilimsel unsurlarını kapsayan maddi ve manevi öğelerin bütünüdür. Değerleri maddi ve manevi olarak sınıflandırmak mümkündür. Değerler, toplumda övülen ve teşvik edilen davranışları belirler. Maddi ve manevi değerler kültürü meydana getirir.

Ahlak, değerleri iyilik ve kötülük; din, helal ve haram; sanat ise güzellik ve çirkinlik kavramlarıyla ele alır. Değerler, konusuna göre; ahlaki, dinî, sanatsal değerler olarak da sınıflandırılabilir. Değerler ahlaki açıdan iyi ve kötü, sanatsal açıdan güzel ve çirkin, dinî açıdan helal ve haram kavramlarıyla tanımlanır.

Değerlerin oluşum süreci

Kişide değer oluşumu ilk olarak ailede başlar. Değer anlayışını etkileyen diğer unsurlar ise kişinin karakter özellikleri, yaşadığı sosyal çevre, toplum ve aldığı eğitimidir.

Değerlerin oluşumunda dinin etkisi

Değerlerin beslendiği en önemli kaynak dindir. Din, emir ve yasaklarıyla, ortaya koyduğu ölçülerle insanlar arası ilişkileri düzenler. Kişi, inancının gereği olarak ahlaki prensiplere uygun davranınca değerleri de üst seviyede benimsemiş ve yaşamış olur. Din, kişinin düşünce dünyasına ve pratik hayatına da değer katar.

Değer kategorisi	Örneği
Maddi ve fiziksel	Sağlık, rahatlık, fiziki güvenlik
Ekonomik	Üreticilik
Ahlaki	Dürüstlük, hakkaniyet
Sosyal	Yardımseverlik, nezaket
Siyasal	Özgürlük, adalet
Estetik	Güzellik, simetri
Dinî	Dindarlık, helal, haram
Millî	Vatan sevgisi, bağımsızlık
Entelektüel	Zekâ, bilimsellik
Duygusal	Sevgi, empati

Değerlerin Oluşumunda Örf ve Âdetlerin Etkisi

Yasalarla belirlenmemiş olmakla birlikte, toplumun benimseyerek kendiliğinden uyduğu kurallar, değerler, uygulamalar ve anlayışlara **örf**, insanların öteden beri yapageldikleri, alışkanlık haline getirdikleri davranışlara da **âdet** denir. Her toplumun ya da ulusun kendine has örf ve âdetleri vardır.

Örf ve âdetlerin oluşmasında dinin etkisi büyüktür. Ad koyma, sünnet, mevlit, cenaze, nişan ve evlilik merasimleri ile bayram, taziye ve hasta ziyaretleri gibi uygulamalar kültürümüzün bir ögesi olmakla beraber kaynağını büyük ölçüde dinden almaktadır. Ayrıca toplumumuz anne ve babaya saygılı olmak, selamlaşmak, akrabayı ziyaret etmek ve vatanını korumak gibi değerlere hem örfünün hem de dininin gereği olarak hayatında yer verir. İslam dini, dinin esaslarına aykırı olmamak şartıyla kültürümüzün bir parçası olan örf ve âdetleri benimseyip yaşatmak konusunda kişiyi serbest bırakır.

Ahlaki değerlerin dinle ilişkisi

Genel anlamıyla ahlak, insanların davranışlarını, eylemlerini ve birbirleriyle olan ilişkilerini düzenleyen kurallardır. Din ve ahlaki değerler arasında yakın bir ilişki vardır. Din, kişiden inanç esaslarını kabul etmesinin yanında erdemli davranışlarda bulunmasını da ister. Ahlaken iyiye yönelme çabasına **erdem** denir. İslam dini kişinin söz, düşünce ve davranışlarında kendi iradesiyle iyiliği arzulayan bir insan olmasını amaçlar. Ahiret inancı da insana sorumluluğunu hatırlatır. Müslümanlar **Emr-i bi'l ma'rûf ve nehy-i anil münker** ile sorumludur.

Maruf; yardımseverlik, iyi niyetli olmak, yoksulu gözetmek ve benzeri pek çok iyiliğin genel adıdır.

Münker ise; yalan söylemek, kırıncı olmak ve benzeri pek çok kötülüğün adıdır.

2. GENÇLERİN KİŞİLİK GELİŞİMİNDE DEĞERLERİN YERİ VE ÖNEMİ

İnsanın kendine özgü duygu, düşünce ve davranışlarının toplamına **kişilik** denir. Kişilik, mizaç ve karakter kavramlarıyla ele alınır. **Mizaç**, kişinin doğuştan getirdiği duygusal ve psikolojik yönünü ifade ederken; **karakter**, insanın içinde bulunduğu toplumun ahlak anlayışı ve değerler sistemine uygun bir davranış tarzını benimsemesine denir. İnsanın kişiliğinin gelişmesinde, benimsediği değerler en önemli etkidir. Bireyin benimsediği dinin ahlaki değerleri onu iyiye yönlendirerek, kişilik gelişimine ciddi anlamda katkı yapmış olur. İslam dini bireye öğütlediği ahlaki ilkelerle, kişilik gelişimine olumlu yönde etki eden mesajlar içerir. Gençlerin kişilik gelişiminde ailenin yanında çevrenin etkisi de önemlidir. Gençlik döneminde eğitim kurumları, iletişim araçları, arkadaşlık ilişkileri değerlerin kazanılması açısından belirleyici bir role sahiptir.

Kişinin kendi değerleri ile eylemleri arasında ilişki kurabilmenin önemi

İnançlar ve değerlerin uygulama ve davranışlara da yansımaları beklenir. Dürüstlüğü prensip olarak kabul eden bir kişinin sözleri ve eylemleri buna uygun olmak zorundadır.

Dini değerler insanın yaratılışına ve tabiatına uygundur. Dinin amacı; yaratılış gayesini bilen, düşünceleri ve davranışları iyilikten yana şekillenen, insan onuruna uygun yaşayan bireyler yetiştirmektir. İslam'a göre iyi bir Müslüman, insani değerleri doğru anlayarak üst seviyede uygulayan kişidir.

3. TEMEL DEĞERLER

Adalet

Adalet, karakter özelliği olarak dengeli olmak ve aşırılıktan uzaklaşıp her şeye hakkını vermek anlamlarını içerir. Doğruluk, eşitlik, denklik, denge, gerçeğe uygun hükmetme, doğru yolu izleme, dürüstlük, tarafsızlık gibi anlamlara gelen adalet, sosyal yapıyı şekillendiren temel değerlerdendir.

Adalet, bir şeyi olması gereken yere koymak, zulüm ise olması gereken yere koymamaktır. Zulüm aynı zamanda haksızlık ve zorbalık etmek gibi anlamlara da gelir.

BİLİYOR MUSUNUZ?

Adaletli olmak dürüst, insaflı, dengeli, ölçülü, ilkeli ve samimi olmayı gerektirir.

Adaletin zıddı olan zulüm ise, haksızlık, insafsızlık, zorbalık, tutarsızlık ve taşkınlık gibi erdemsizliklere sebep olur.

Hikmet

Bilgelik, yerindelik, isabet etmek ve uygunluk anlamlarına gelen hikmet temel değerlerden biridir. Hikmet kişinin doğru davranışı bilmesini ve uygulamasını ifade eder. Hikmet sahibi insan düşünce ve eylemde dengeyi yakalayabilir ve aşırılıklardan uzaklaşır.

İslam âlimlerine göre hikmet Kur'an-ı Kerim'i ve sünneti doğru anlama kabiliyeti olarak da anlaşılmıştır. Hikmet, derin anlayış sahibi olma, dinin inceliklerini bilme anlamı bakımından fıkıh kavramıyla alakalıdır. Her şeyi yerli yerine koyma anlamı yönünden adalet kavramıyla, bilmek manası açısından da ilim kavramıyla ilişkilidir.

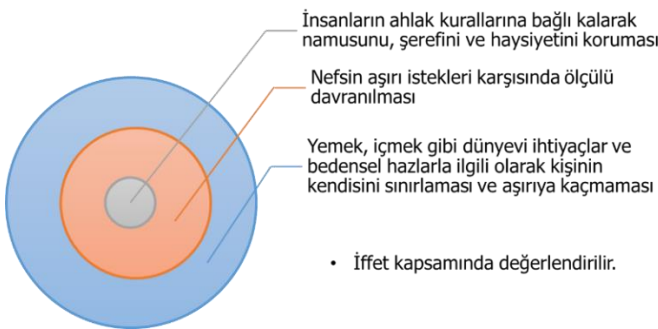
BİLİYOR MUSUNUZ?

Hikmetli davranmak; doğru inanç, doğru bilgi ve doğru davranış sahibi olmayı, anlayışlı, ölçülü ve ilkeli olmayı gerektirir.

Hikmetin zıddı olan cehalet ise, anlayışsızlık, bilgisizlik, dengesizlik, kabalık gibi erdemsizliklere sebep olur.

İffet

İffet haramdan uzak durma, kötü söz ve işlerden kaçınma anlamlarına gelir.

BİLİYOR MUSUNUZ?

İffetli olmak ve namusu korumak aynı zamanda izzetli, şerefli, lekese, doğru ve dürüst bir şekilde yaşamak demektir.

İffetsizlik beraberinde güvensizlik, ikiyüzlülük, riya, samimiyezsizlik, ihanet, yalan, hayâsızlık ve aldatmayı getirir.

Şecaat

Şecaat, yiğitlik, kahramanlık, cesaret gibi anlamlara gelmektedir. İslam dini, Müslümanların canlarını, mallarını, namuslarını, vatanlarını ve dinlerini korumak için cesur davranmalarını ister.

Zulmün hâkim olduğu, kötülerin güçlü olduğu bir dönemde, canı pahasına da olsa, hak olanı söyleyebilmek gerçek yiğitliktir.

BİLİYOR MUSUNUZ?

Şecaat; cesur, yiğit, özgüven sahibi, ilkeli ve fedakâr olmayı gerektirir.

Şecaatin zıddı olan korkaklık ise bencillik, tutarsızlık, ilkesizlik ve hile gibi erdemsizliklere sebep olur.

Mehmet ERDEM

mehmeterdem44@yahoo.com

<https://www.mehmeterdem.biz>

GENÇLİK VE DEĞERLER TEST-1

1.

"Amelsiz sözden Allah'a sığınırım. Sana iyiliği emrettim, lakin emrettiğim şeyi ben yapmadım ve dürüst davranmadım. Durum böyleyken benim sana 'Doğru ol!' demem neye yarar."

Bu sözleri söyleyen bir kimse, aşağıdakilerden hangisini vurgulamaktadır?

- A) Ahlaki ilkeler, toplumsal örf niteliğindedir.
- B) Olduğu gibi görünmeyen, görüldüğü gibi olur.
- C) Davranışları değerli kılan, sürekli olmasıdır.
- D) İyiliği emretmeyen, doğru davranamaz.
- E) Davranışa dökülmeyen söz etkisizdir.

2017 TYT ÖRNEK SORU

2.

* "Anne ve babana saygı göstereceksin, insan öldürmeyeceksin, zina etmeyeceksin, hırsızlık yapmayacaksın, yalancı şahitlik yapmayacaksın, komşunun evine karşı açgözlülük yapmayacaksın." (Tevrat, Çıkış, 20/12-17)

* "Sen emirleri bilirsin: zina etmeyeceksin, öldürmeyeceksin, çalmayacaksın, yalan yere şahitlik etmeyeceksin ve anne babana hürmet edeceksin." (İncil, Luka, 18/20)

* "Şüphesiz ki Allah adaleti, iyiliği, akrabaya yardım etmeyi emreder. Çirkin işleri fenalık ve azgınlığı da yasaklar. O, düşünüp tutasınız diye size öğüt veriyor." (Nahl, 90)

Bu dinî metinlerden aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılamaz?

- A) İnanç esaslarının toplumsal hayata yansıyan yönleri vardır.
- B) İlahi dinler birçok ahlak ilkesinde birleşir.
- C) Ahlaki değerlerin yegâne kaynağı ilahi dinlerdir.
- D) Aile ve akrabalık ilişkileri dinler tarafından desteklenir.
- E) Temel insan hakları, ilahi dinler tarafından teminat altına alınmıştır.

2013 YGS

3.

İslam dini, insanların ahlaklı olmalarına önem verir ve bu konuda öğütlerde bulunur. Nitekim Hz. Muhammed'in "Ben güzel ahlakı tamamlamak için gönderildim." sözü de bunu gösterir. Bu kapsamda İslam, bir olan Allah'a itaat temeline dayalı bir ahlakî ve dinî birlik sağlama vazifesini üstlenir. İnsanlar arasında bir üstünlüğün olmadığını, Allah katındaki üstünlüğün de ancak takva ile olabileceğini belirtir. Dolayısıyla İslam, yaratılmışlara karşı merhametli olmayı, güvenilirliği, sevgiyi, fedakârlığı, iyi niyetli olmayı ve kötü davranışlardan uzak durmayı tavsiye eder.

Bu parçadan hareketle aşağıdakilerin hangisine ulaşılamaz?

- A) İslam dini, ahlakî duygu ve düşüncelerin yaşantıya dönüşmesini ister.
- B) İyi ahlaklı bir kişi kendisi dışındaki insanların durumlarını da önemser.
- C) İslam ahlakı, temel motivasyonunu Allah inancından alır.
- D) İslam dini ahlakı, kurtuluşun yegâne yolu olarak öngörür.
- E) İslam'ın ahlak anlayışı bütün canlıları önemseyen kuşatıcı bir niteliğe sahiptir.

2018 TYT

4.

İslam öncesi Arap toplumunda yaygın olan asabiyet anlayışı, bir kimsenin her durumda kabilesini desteklemesi anlamına geliyordu. Öyle ki kabilesinden biri haksız bir şekilde başka kabileden birine saldırdığında dahi kişi kendi kabilesinin yanında yer almak zorundaydı. Ancak İslam; bu konuda haklının yanında olmayı merkeze almış, kişinin kabilesinden biri yanlış yaptığında diğerlerinin bu yanlışta ortak olmamalarını emretmiştir.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisi vurgulanmaktadır?

- A) Toplumdaki yanlış kabullerin ortadan kaldırılması zordur.
- B) İslam, insan ilişkilerinin temeline adaleti koymuştur.
- C) Müslüman, her durumda yakınlarını desteklemelidir.
- D) İslam, toplumsal ve kültürel öğelere önem verir.
- E) İslam'a göre bireysel haklar toplumsal haklardan önce gelir.

2020 TYT

5.

Mekke'de sık sık su baskınları oluyor ve seller meydana geliyordu. Bundan dolayı da Kâbe hasar görmüş ve yıkılmaya yüz tutmuştu. Kureyş kabileleri toplanarak Kâbe'yi yenilemeye karar verdiler. Ker kabile kendi payına düşen kısmı örmeye başladı. Hacerülesved'in yerine konulmasına sıra gelince, her kabile bu şerefın kendisine ait olmasını istedi. Ortaya çıkan anlaşmazlık neredeyse savaşa dönüşecekti. Bunun üzerine Harem-i Şerif'in kapısından ilk giren şahsın hakem tayin edilmesine karar verildi. Beklenen yerden Hz. Muhammed çıkageldi. Onu görünce hep bir ağızdan, "Onun vereceği karara razıyız." dediler. Konu Hz. Muhammed'e anlatıldığında o, hemen sırtından abasını çıkararak yere serdi. Hacerülesved'i üzerine koydu. Her kabileden birer kişiyi abanın kenarlarından tutturarak konulacağı yere getirtti ve yerine yerleştirdi.

Bu parçadan aşağıdaki ahlakî kavramların hangisine ulaşılamaz?

- A) Doğruluk
- B) Paylaşma
- C) Adalet
- D) Yardımseverlik
- E) Cesaret

2021 MSÜ

6.

Hz. Muhammed: "Gözleri görmeyene rehberlik etmen sadakadır. Sağır ve dilsiz anlayacağı bir şekilde anlatman, ihtiyacını gidermesi için ona rehberlik etmen sadakadır. Derman arayan dertliye yardım için koşturman, koluna girip güçsüze yardım etmen sadakadır. Konuşmakta güçlük çekenin meramını ifade etmen sadakadır." buyurmuştur.

Bu hadisten aşağıdakilerin hangisine ulaşılamaz?

- A) Müslüman hem eliyle hem de diliyle herkese yardımcı olmaya çalışmalıdır.
- B) Müslüman bencillikten kaçınmalı ve çevresine karşı duyarlı olmalıdır.
- C) İnsanlara ihtiyaçları olduğu durumla ilgili yardım edilmelidir.
- D) Engellilere yapılan yardım diğer insanlara yapılanlardan daha kıymetlidir.
- E) Yapılan her iyilik, miktarına bakılmaksızın değerlidir.

2018 MSÜ

7.

“... Şayet onlara karşı kırıncı ve sert olsaydın, doğrusu senden koparlardı. Artık onları bağışla ve affedilmeleri için dua et. Ve toplumu ilgilendiren her konuda onlarla müşavere et; sonra bir hareket tarzına karar verince de Allah’a güven. Zira Allah, kendisine dayanıp güvenenleri sever.” (Al-i İmran, 3:159)

Bu ayette aşağıdakilerin hangisine değinilmemiştir?

- A) Nezaketli davranmak
- B) Tevekkül bilinciyle hareket etmek
- C) Merhamet sahibi olmak
- D) Danışmaya özen göstermek
- E) Emanete riayet etmek

2018 AYT

8.

Maddi değerler, bir toplumun kültürel, tarihî ve bilimsel ürünlerini ifade eder. Binalar, giysiler, araç gereçler bu tür değerlere örnek gösterilebilir. Manevi değerler ise bir toplumun gelenek-görenekleri, örf ve adetleri, inançları; duygu, düşünce ve davranışlarıdır. Kültürümüzün bazı öğeleri hem maddi hem de manevi değerler kapsamında değerlendirilir.

Aşağıdakilerden hangisi hem maddi hem de manevi değer ifade eder?

- A) Dolmabahçe Sarayı
- B) Sultanahmet Camii
- C) Teravih Namazı
- D) Topkapı Sarayı
- E) Cenaze Namazı

9.

Din; ferdî ve içtimai yanı bulunan, fikir ve uygulama açısından sistemleşmiş olan, inananlara bir yaşam tarzı sunan, onları belli bir dünya görüşü etrafında toplayan bir kurumdur. O; bir değer koyma, değer biçme ve yaşama tarzıdır. Yüce ve aşkın bir varlığa isteyerek bağlanma ve ona teslim olmadır.

Bu tanımdan hareketle dinle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Birey ve topluma yön verdiğine
- B) Ölüm sonrası ebedî bir hayat vadettiğine
- C) Teorik ve pratik yönü olduğuna
- D) İnsanın anlam arayışına cevap verdiğine
- E) Bilinçli bir tercih olduğuna

2021 MSÜ

10.

Hz. Muhammed bir gün kendisine gelen birinin görüşme sırasında aşırı derecede heyecanlandığını görünce “Kardeşim, korkma! Ben de senin gibi annesi kurutulmuş et yiyen bir insanım.” diyerek yanına gelen o kimseyi sakinleştirmiştir.

Hz. Muhammed’in bu davranışı aşağıdaki ahlaki kavramlardan hangisine örnek gösterilebilir?

- A) Yumuşak huyluluk
- B) Tevazu
- C) Fedakârlık
- D) Hoşgörü
- E) Adil olma

2019 TYT

11.

- “Senin yanında hak yola dönenlerle birlikte, sana buyurulduğu gibi dosdoğru ol! Siz de azıp sapmayın. Allah, yaptıklarınızı çok iyi görmektedir.” (Hûd suresi, 112)
- “Eksik ölçüp tartanların vay haline! Onlar, insanlardan ölçerek bir şey aldıklarında tam ölçerler. Kendileri başkalarına vermek için ölçüp tarttıklarında ise haksızlık ederler.” (Mutaffifin suresi, 1-3. ayetler)

Bu ayetlerde;

- I. dürüstlük,
- II. fedakârlık,
- III. çalışkanlık

değerlerinden hangileri vurgulanmaktadır?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

12.

İnsanın anlamlı ve değerli bir hayat sürdürmesine din kadar derinden etki eden başka bir olgunun olmadığı söylenebilir. Bu yüzden olsa gerek dinin, insanın değer yargılarını oluşturmada en önemli faktör olduğu kabul edilir. Çünkü insanın bu hayatı nasıl yaşayacağı, ölümden sonra hayatın karşılığının ne olacağı, ebedi mutluluğa nasıl ulaşılacağı vb. sorulara yönelik dinin insana teklif ettiği inanç ve değerler insan kişiliğini etkilemektedir. Bundan dolayı dinî ya da ahlaki değerlerin yanlış anlaşılması ve yorumlanması, bireyin davranışlarını ve değer yargılarını olumsuz yönde etkileyeceğine dikkat edilmelidir.

Bu parçada anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İnsanın ahlaki varlık olarak gelişimi
- B) Kişilik gelişimine etki eden unsurlar
- C) Dinin ahlaki değer yargılarıyla ilişkisi
- D) Dinin, insan hayatını anlamlandırmaya katkısı
- E) Kişiliğin oluşmasında dini değerleri doğru anlamamanın önemi

13.

Osmanlı Dönemi'nde esnafın alacaklarını kaydettiği defterlere zimem defteri denirdi. Bu defterlerde halkın daha sonra ödemek üzere satın aldığı ürünler kaydedilir ve ödendikçe silinirdi. Bu defterler yoluyla çevrede kimin fakir hatta zor durumda olduğu kolaylıkla tespit edilebilirdi. Zenginler bu sayede esnafa gelerek borcu biriken ve ödeme zorluğu çeken kimselerin borcunu öderdi. Bu şekilde zengin, herhangi bir karşılık beklemeden sırf Allah rızası için yardımını gerçekleştirmiş, fakir de kendini minnet altında hissetmemiş olurdu.

Bu uygulamanın öncelikle aşağıdaki olumsuz davranışlardan hangisini engellediği söylenebilir?

- A) İsrar
- B) Nankörlük
- C) Haset
- D) Hırs
- E) Gösteriş

2019 TYT

1. Dinin ilkeleri arasında yer alan birtakım ahlaki değerler birçok toplum tarafından benimsendiği için evrensel nitelik kazanmıştır.

Aşağıdakilerden hangisi bu kapsamda değerlendirilemez?

- A) Çevreyi korumak
- B) Bayramlaşmak
- C) Yardımsever olmak
- D) Hırsızlık yapmamak
- E) Büyüklere saygı duymak

2. Örf ve adetlerimizde önemli yer tutan aşağıdaki uygulamaların hangisinde din duygusu daha yoğundur?

- A) Selamlaşma
- B) Cenaze töreni
- C) Hasta ziyareti
- D) Nişan ve evlenme
- E) Çocuklara ad koyma

3. “Küçüklerine merhamet etmeyen, büyüklerine saygı göstermeyen bizden değildir.”
Bu hadiste vurgulanan husus aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Büyük olmanın saygıyı gerektirdiği
- B) İslam’ın, küçüklere şefkatle yaklaşmayı esas aldığı
- C) Toplumsal hayatta merhametin hâkim olması gerektiği
- D) Merhametin insan ilişkilerinde önemli bir rolünün olduğu
- E) İnsan ilişkilerinin sevgi ve saygı temelinde yürütülmesi gerektiği

4. Toplumdaki gençlerin sağlam bir karakter ve kişiliğe sahip olarak yetiştirmeleri için;
I. Değerlerin bilgi düzeyinde herkese öğretilmesi
II. Arkadaş seçimine dikkat edilmesi
III. Teknoloji araçlarının bilinçli kullanılması
gibi faktörlerden hangilerine dikkat edilmelidir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

5. “Ey iman edenler! Allah için hakkı ayakta tutun, adaletle şahitlik eden kimseler olun. Herhangi bir topluluğa duyduğunuz düşmanlık, sizi adaletsiz davranmaya itmesin. Adaletli olun; bu, takvaya daha uygundur. Allah’tan korkun. Şüphesiz Allah yaptıklarınızdan haberdardır.” (Maide, 8)
Bu ayette insanı adaletten uzaklaştıran etkenlerden hangisine vurgu yapılmıştır?

- A) Kin ve nefret duygusuna
- B) Menfaat beklentisine
- C) Tehdit ve korkutmaya
- D) Zarara uğrama endişesine
- E) Duygulara yenik düşmeye

6. İnsandaki ahlaki erdemlerin en büyük desteği dindir Doğruluk, adalet, şefkat, yardımlaşma gibi ahlaki ilkeler ancak Allah’a ve ahirete inanç ile desteklenirse devamlı olur. Kişi, kul hakkını çiğnediği zaman ahirette cezasını çekeceğine inandığında başkalarının hakkını yemekten çekinir. Toplumsal kurallara uyar ve haksızlık yapmaktan korkar. Ahlakın kaynağı din gibi kutsal bir zemine dayanmadıkça ahlaki prensiplerin kuvvet azalır. Bu sebeple ahlakın en sağlam temeli dindir
Bu metinde aşağıdakilerden hangisi vurgulanmaktadır?

- A) Kültür-sanat ilişkisi
- B) İnanç-ibadet ilişkisi
- C) İnsan-çevre ilişkisi
- D) İnsan-Allah ilişkisi
- E) Din-ahlak ilişkisi

7. İnsan; bir aile, toplum, kültür ve tarihin içine doğar. Her toplumun kendine özgü gelenek, görenek, dil, kültür, felsefe ve sanat anlayışı vardır. Birey, doğup büyüdüğü toplumun dinî, ahlaki ve hukuki değerlerinden etkilenir ve kişiliği bu değerlere göre şekillenir.
Bu metinden aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Kişinin karakterini doğduğu çevre belirler.
- B) Din kişiliğin şekillenmesinde etkilidir.
- C) Toplumların özüne mahsus değerleri vardır.
- D) Değerlerin kaynağı, dünyaya geldiğimiz ailedir.
- E) Toplum değerlerin bireye aktarılmasında rol sahibidir.

8. Değerler kendiliğinden oluşmaz, her zaman bir kaynağa ihtiyaç duyar. Bu bağlamda birey ve toplumlar bir inanç sitemine göre değer yargılarını oluşturmaya önem vermişlerdir.
Burada değerlerin oluşumuna etki eden;
I. din,
II. eğitim,
III. çevre
faktörlerinden hangileri vurgulanmıştır?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) II ve III
- E) I, II ve III

9. “Mümin erkeklere söyle, gözlerini haramdan sakınsınlar ve iffetlerini korusunlar... Mü’min kadınlara da söyle, gözlerini haramdan sakınsınlar ve iffetlerini korusunlar.” (Nûr, 30-31)
Bu ayette altı çizili kavram aşağıdaki tanımlardan hangisiyle uyumaktadır?

- A) Kahramanlık, cesaret gibi anlamlara gelir.
- B) Doğru yolu izleme, tarafsızlık gibi anlamlara gelir.
- C) Haramdan uzak durma, kötü söz ve işlerden kaçınma anlamlarına gelir.
- D) İnsanın, iyi veya kötü olarak vasıflandırmaya yol açan manevi niteliklerine denir.
- E) İbadet ve iyilikleri riyadan ve çıkar kaygılarından arındırıp sadece Allah için yapmak demektir.

10.

Peygamberlerin ortak amaçlarından biri de insanların, ahlakını güzelleştirmelerinde onlara rehberlik etmek ve model olmaktır. Hz. Peygamber de "Ben güzel ahlakı tamamlamak için gönderildim." diyerek bu durumu açıkça belirtmiştir.

Hz. Peygamberin aşağıdaki yönlendirmelerinden hangisi bu parçada anlatılan hususla ilgili değildir?

- A) İbadetlerin en hayırlısının vaktinde kılınan namaz olduğunu söylemesi
- B) Kötülüğün ardından onu yok edecek bir iyiliğin yapılmasını tavsiye etmesi
- C) Güçlü olmayı, kızgınlık anında duygularına hâkim olma olarak tanımlaması
- D) Çekememezliğin yıkıcı etkilerinden kurtulmak için ondan sakınılmasını istemesi
- E) Cimrililiğin, insanı haramları çiğnemeye sevk ettiğinden ondan arınmaya vurgu yapması

11.

Din, insanın değer yargılarını oluşturmada en önemli faktör kabul edilir. Çünkü insanın bu hayatı nasıl yaşayacağı, ölümden sonra hayatın karşılığının ne olacağı, ebedi mutluluğa nasıl ulaşılacağı vb. sorulara yönelik dinin insana teklif ettiği inanç ve değerler insan kişiliğini etkilemektedir. Bundan dolayı dinî ya da ahlaki değerlerin yanlış anlaşılması ve yorumlanmasının, bireyin davranışlarını ve değer yargılarını olumsuz yönde etkileyeceğine dikkat edilmelidir. **Bu parçada anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?**

- A) Kişiliğin oluşmasında dini değerleri doğru anlamının önemi
- B) Dinin, insan hayatını anlamlandırmaya katkısı
- C) İnsanın ahlaki varlık olarak gelişimi
- D) Kişilik gelişimine etki eden unsurlar
- E) Dinin ahlaki değer yargılarıyla ilişkisi

12.

"Rabbin, sadece kendisine kulluk etmenizi, anne babanıza da iyi davranmanızı kesin bir şekilde emretti. Onlardan biri veya her ikisi senin yanında yaşanırsa, kendilerine 'öf!' bile deme, onları azarlama, ikisine de güzel söz söyle. Onlara merhametle ve alçak gönüllülükle kol kanat ger. 'Rabbim! Onlar nasıl küçükken beni şefkatle eğitip yetiştirdilerse şimdi sen de onlara merhamet göster' diyerek dua et. 'Kalplerinizdekini en iyi bilen rabbinizdir. Eğer iyi olursanız bilirsiniz ki Allah kendisine yönelenleri bağışlayıcıdır. Akrabaya, yoksula ve yolcuya hakkını ver. Gereksiz yere de saçıp savurma! 'Çünkü savurganlar şeytanların dostlarıdır. Şeytan da rabbine karşı çok nankördür. Eğer Rabbinden umduğun (beklemek durumunda olduğun) bir rahmet için onların yüzlerine bakamıyorsan, hiç olmazsa kendilerine gönül alıcı bir söz söyle. 'Eli sıkı olma, ölçüsüzce eli açık da olma, sonra kınanacak, kendi kendine hayıflanacak duruma düşersin!'" (İsrâ suresi, 23-29. ayetler.)

Bu ayetlerde aşağıdaki ilkelerden hangisi yer almaz?

- A) Anne babaya iyi davranmak
- B) Cimrilikten ve israftan sakınmak
- C) İbadetleri ihlaslı bir şekilde yapmak
- D) Allah'tan (c.c.) başkasına kulluk edilmemesi
- E) Akrabaya ve ihtiyaç sahiplerine iyilik yapmak

13.

Hz. Muhammed her yönüyle olduğu gibi ahlaki davranışlarıyla da Müslümanlar hatta tüm insanlar için mükemmel bir örnektir. O, küçüklerle şefkat göstermiş; güçsüz, yetim ve kimsesizleri korumuştur. Savaşlarda kadın ve çocukların öldürülmesini yasaklamış, esirlere güzel muamele etmiş ve onları asla incitmemiştir. Toplumun hakları söz konusu olduğunda, suçlunun mevkisi ve itibarı ne olursa olsun hakkaniyetin gereğini uygulamıştır. İstmeden birinin canını incitecek olursa karşı taraftan mutlaka helallik istemiştir. İnsanlardan gördüğü kaba ve görgsüz tavırlar, hatta hakaret ve şiddet içeren davranışlar karşısında dahi sert ve kaba bir karşılık vermemiş, onlar için dua etmiştir. Her türlü zahmet ve meşakkate dayanmış ve İslam'ı yaymayı kararlılıkla sürdürmüştür.

Bu parçada, Hz. Muhammed'in erdemlerinden hangisine değilmemiştir?

- A) Hoşgörülü olmasına
- B) Merhametli olmasına
- C) Sabırlı olmasına
- D) Güvenilir olmasına
- E) Adaletli olmasına

14.

"Onlar öyle kimselerdir ki halk kendilerine 'İnsanlar size karşı ordu toplamışlar, onlardan korkun.' dediklerinde bu söz onların imanını artırdı ve 'Allah bize yeter, O ne güzel vekildir!' dediler." (Al-i İmran suresi, 173. ayet) **Bu ayette övülen değer aşağıdakilerden hangisidir?**

- A) Hikmet
- B) Tefekkür
- C) İffet
- D) Adalet
- E) Şecaat

15.

"Kalplerinizdekini en iyi bilen rabbinizdir. Eğer iyi olursanız bilirsiniz ki Allah kendisine yönelenleri bağışlayıcıdır. Akrabaya, yoksula ve yolcuya hakkını ver. Gereksiz yere de saçıp savurma! 'Çünkü savurganlar şeytanların dostlarıdır. Şeytan da rabbine karşı çok nankördür. Eğer Rabbinden umduğun (beklemek durumunda olduğun) bir rahmet için onların yüzlerine bakamıyorsan, hiç olmazsa kendilerine gönül alıcı bir söz söyle. 'Eli sıkı olma, ölçüsüzce eli açık da olma, sonra kınanacak, kendi kendine hayıflanacak duruma düşersin!'" (İsrâ suresi, 25-29. ayetler.)

Bu ayetle ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi söylenemez?

- A) Hayır yapmaya ilk önce akrabadan başlanması söylenmiştir.
- B) Cimrilikten ve israftan sakınmanın önemine vurgu yapılmıştır.
- C) Yardım isteyen birini bundan dolayı asla azarlamamamız gerektiği söylenmiştir.
- D) Kişinin kazanç ve servetini sadece kendisine ayırmaması gerektiği vurgulanmaktadır.
- E) Müminler muhtaçlara yardım ederken kibirli davranmamaları noktasında uyarılmışlardır.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
E	C	D	B	B	D	E	B	B	B	A	E	E		
B	B	E	D	A	E	D	A	C	A	A	C	D	E	A

GÖNÜL COĞRAFYAMIZ

1. İslam Medeniyeti ve Özellikleri

Kültür, tarihi süreç içerisinde elde ettikleri maddi ve manevi değerleri, yaşam tarzları, övünçleri, davranışları, bunları elde etme ve aktarma yolları, kendilerine özgü inanç ve adetler bütünüdür. Yiyecekler, içecekler ve bunların hazırlanma biçimleri, giyim kuşam tarzları, ev ve şehir mimarisi, kullanılan araç ve gereçler kültürün maddi unsurlarıdır. Manevi unsurlar ise; toplumda var olan din, dil, ahlak, örf ve âdetler gibi alanları içerir.

Medeniyet: Arapçada yerleşik olmak ve şehirli bir hayat tarzı yaşamak gibi anlamlar içerir. Medeniyet, farklı kültürlerin bir araya gelmesiyle oluşur ve evrensel bir nitelik taşır.

İslam medeniyeti, Emeviler döneminde oluşum sürecine girmiş, Abbasiler döneminde gelişmiş, Selçuklular döneminde bu gelişim devam etmiş, Osmanlı döneminde ise kurum ve kuruluşlarıyla en parlak devrini yaşamıştır.

Kültür ve medeniyet farkı

Kültür

Millîdir.

Dinî, ahlaki, estetik duyguların bütünüdür.

Ancak ait olduğu millet tarafından benimsenir.

İlham ve duygu vasıtasıyla meydana gelir ve gelişir.

Medeniyet

Evrenseldir.

Ekonomik, dinî, ahlaki vb. fikirlerin bütünüdür.

Farklı milletler tarafından benimsenebilir.

Kişisel irade, yöntem ve akıl yürütmelerle oluşan sosyal olaylar bütünüdür.

İslam Medeniyeti

İslam medeniyeti, oluşum sürecinde hem diğer medeniyetlerin birikimleriyle etkileşim içinde olmuş hem de kendi özgün yapısıyla farklı coğrafyalardaki medeniyetleri etkilemiştir.

İslam Medeniyetinin Özellikleri

Evrensel değerlere vurgu yapan vahye dayanır.

Evrenseldir.

İnsan merkezlidir.

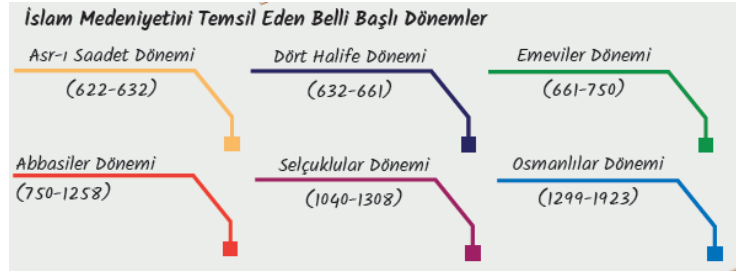
İlim medeniyetidir.

Sentezler bütünüdür.

Barındırdığı farklı kültürleri yok etmez, korur.

Sömürgeci değildir.

Ahlakiliği ve adaleti ön planda tutar.

2. İslam Medeniyetinin Farklı Coğrafyalardaki İzleri

Hicaz Bölgesi

Arap Yarımadası'nın batısında Kızıldeniz, güneyinde Hint okyanusu ve doğusunda Basra Körfezi bulunmaktadır. Mekke ve Medine, Hicaz bölgesinin en önemli iki şehridir. Mekke'de bulunan Kâbe Müslümanların kiblesidir ve yeryüzünde Allah'a ibadet amacıyla yapılan ilk mabettir. Medine ise Hz. Peygamberin hicret sonrası yerleşerek İslam devletini kurduğu şehirdir. Medine şehri, İslam medeniyetinin sonraki gelişimine bir model olmuştur.

Kudüs ve Çevresi

Hem çevresi hem de Mescid-i Aksâ nedeniyle Kudüs, İslam medeniyetinin en önemli dinî ve kültürel havzalarındandır. Kur'an-ı Kerim'de ismi geçen pek çok peygamberin Filistin ve Kudüs ile bağlantısı vardır. Kible, Kâbe'ye çevrilmeden önce Hz. Peygamber Kâbe'yi de önüne almak suretiyle Kudüs'e yönelerek namaz kıldı. Kudüs, Hz. Ömer'in (r.a.) halifeliği sırasında fethedilmiş ve İslam topraklarına katılmıştır. Kudüs, 1516 yılında Yavuz Sultan Selim zamanında Osmanlı hâkimiyetine girdi ve 1917 yılına kadar yaklaşık 400 yıl Osmanlı hâkimiyetinde kaldı.

Şam ve Bağdat Bölgesi

Diğer adı Dimaşk olan Şam şehri, Şam beldeleri (Bilâd-ı Şam) olarak bilinen Suriye, Filistin, Lübnan ve Ürdün bölgelerinin merkezidir. Irak bölgesi de İslam kültür ve medeniyetinin önemli havzalarındandır. Bu bölgeler, Hz. Ömer (r.a.) zamanında Halid bin Velid (r.a.) komutasındaki İslam ordusu tarafından fethedildi ve bu tarihten itibaren İslam medeniyetinin önemli bir merkezi oldu. Irak, yüzyıllar boyunca İslam dünyasının idari ve siyasi olduğu kadar bilimsel ve kültürel merkezi olmuştur. Başlangıçta ordugâh şehirleri olarak kurulan Basra ve Küfe, Irak'ta dinî ilimlerin geliştiği ilk önemli merkezler arasında yer almıştır.

Bağdat'ta kurulan en önemli medrese Büyük Selçuklu veziri Nizamü'l-Mülk adına kurulan Nizamiye medreseleridir. Ayrıca Beytül-Hikme gibi tercüme ve ilim akademileri de burada bulunuyordu.

Surre alayı: Osmanlı zamanında hacılara dağıtılmak üzere Mekke ve Medine'ye gönderilen değerli eşya ve hediyeleri taşıyan kervanlara verilen isimdir. Bu kervanlar çeşitli merasimlerle yola çıkar ve belirlenen şehirlerde molalar vererek yoluna devam ederlerdi. Şam şehri de bu mola verilen şehirlerdendir.

İran, Horasan, Türkistan ve Mâverâünnehir Bölgesi

İran, Hz. Ömer döneminde fethedilmiştir. Eski ve zengin bir kültüre sahip olan İran'ın, İslam medeniyetinin oluşumunda ve gelişmesinde önemli yeri vardır. Abbasi Devleti'nde başta vezir, divan, divan kâtipliği ve posta teşkilatı olmak üzere eski Sasani kurumları aynen ya da çok az değişikliklerle alınmıştır. İsfahan, Rey, Kazvin, Kum, Kaşan ve Hemedan gibi şehirler İran bölgesindeki başlıca ilim ve kültür merkezleri olmuştur. Rey şehri de Moğollar tarafından yıkılincaya kadar İslam dünyasının en önemli ilim ve kültür merkezlerinden biriydi. Yine yüzlerce âlim, edebiyatçı ve şairin yetiştiği Kazvin, Kum, Kaşan ve Hemedan gibi şehirler de İslam kültür ve medeniyetinin gelişiminde önemli rol oynamıştır.

Güneşin doğduğu yer anlamına gelen Horasan; Nişabur, Merv, Belh, Herat gibi önemli tarihî şehirlerin yer aldığı bir bölgedir. Bölge, 8 ve 13. yüzyıllar boyunca İslam medeniyetinin gelişiminde son derece önemli bir rol oynamıştır. Horasan'ın en önemli ilim ve kültür merkezleri Merv, Nişabur ve Herat şehirleridir. Günümüzde İran sınırları içinde bulunan Nişabur şehri özellikle Gazneliler ve Selçuklular döneminde İslam dünyasının önemli ilim ve kültür merkezlerinden biri olmuştur.

Hint Alt Kıtası

Hindistan ve Pakistan'ı kapsayan bu coğrafyanın İslam'la tanışması 7. yüzyılda Arap tüccarların bu ülkeye yaptıkları ticari seferler neticesinde olmuştur. Abbasiler döneminde yapılan fetihler sonucunda İslam, Hindistan topraklarında yayılmaya başlamıştır. Hint alt kıtasında İmam Rabbâni, Şah Veliyullah Dihlevî gibi âlimler tefsir, hadis, kelim, tasavvuf alanlarındaki eserleriyle İslam medeniyetinin gelişmesine katkı sağlamıştır. Bu coğrafyanın son dönem önemli şair ve düşünürü Muhammed İkbal'dir. İkbal yazdığı eserleriyle Müslüman son yüzyıldaki İslam düşüncesini etkilemiştir.

Anadolu ve Balkanlar

Anadolu topraklarında pek çok âlim ve sufi yetişmiş, bunlar yaşantı ve eserleriyle hem kendi zamanlarını hem de günümüzy aydınlatmışlardır. Hacı Bektaş Veli, Yunus Emre, Hacı Bayram Veli, Molla Fenârî, Davud-i Kayserî, Aziz Mahmud Hüdaî, Niyâzi Mısırî, İsmail Hakkı Bursevî bu arif ve âlimlerden bazılarıdır. 20. yüzyılda, Mehmet Akif Ersoy, Elmalılı Hamdi Yazır ve Nurettin Topçu gibi medeniyetimizin önemli şair, âlim ve düşünürleri de bu topraklarda yetişmiştir.

Anadolu'nun Avrupa'ya uzanan halkası olan Balkanlar, Avrupa kıtasının güneydoğusu ve Anadolu'nun kuzeybatısı arasında kalan bölgeye verilen isimdir. Balkanların İslam medeniyetiyle tanışması Müslüman Türk toplulukların bölgeye yerleşmesiyle başlamıştır. Osmanlı döneminde Balkanlarda İslam medeniyetini yansıtan çok sayıda cami, medrese, han ve hamam gibi mimari eser yapılmıştır. Vardar Nehri üzerinde, Fatih Sultan Mehmed Han tarafından yaptırılan Taş Köprü, Filibe'de Sultan Murat Hüdavendigâr Camii, Yunanistan Kavala'da Mehmet Ali Paşa Medresesi, Bosna'da Mimar Hayreddin tarafından yapılan Mostar Köprüsü bunlardan bazılarıdır. 18. yüzyıldan itibaren çıkan savaşlarda Balkanlardaki Müslüman nüfusun bir kısmı hayatını kaybetmiş bir kısmı da Anadolu'ya göç etmeye zorlanmıştır. Yakın tarihte yaşanan Bosna Savaşı'nda yüz bini aşkın Müslüman katledilmiş ve iki milyon insan göç etmek zorunda kalmıştır.

Kuzey Afrika (Mısır ve Mağrip)

Mağrip, Mısır'dan Atlantik Okyanusu'na kadar uzanan Kuzey Afrika bölgesine verilen isimdir. Mağrip'in fethi Hz. Ömer (r.a.) zamanında Amr b. Âs komutasında Mısır'dan başlamıştır. İslâm hâkimiyeti boyunca Mağrip'te birçok emirlik ve devlet kuruldu. Günümüzde bu coğrafyada Libya, Tunus, Cezayir, Fas ve Moritanya devletleri bulunmaktadır.

Endülüs

Endülüs, İber Yarımadasına (İspanya ve Portekiz) Müslümanlar tarafından verilen isimdir. Yarımada'nın fethi 8. yüzyılda Emevi komutanlarından Tarık b. Ziyad tarafından başlatılmıştır. Bölge 15. yüzyılın sonuna kadar İslam medeniyetinin Avrupa'daki merkezi olmuştur. 1492'de Beni Ahmer Devleti'nin yıkılmasıyla burada İslam hâkimiyeti son bulmuştur. İslam medeniyetinin Batı'ya taşınmasında önemli bir köprü rolü üstlenen Endülüs'teki ilmî çalışmalar, Hristiyanlar tarafından Arapçadan Latinceye tercüme edilmiştir. İslam medeniyetine eserleriyle katkıda bulunan İbn Hazm, İbn Rüşd ve İbn Arabî gibi şahsiyetler bu coğrafyada yetişmiştir.

Mehmet ERDEM

<https://www.mehmeterdem.biz/>

1.

Müslüman Türkler, hiçbir ayırım yapmadan bütün insanların yararlanabilecekleri çeşitli hayır kurumları tesis etmişlerdi. Anadolu'da ticaret yolları üzerinde, her türlü insani ihtiyaç düşünülerek inşa edilen kervansaraylar bu tür hayır kurumlarının en güzel örneklerindendi. Kervansaraylarda yolcular, binekleri ile birlikte üç gün ücretsiz kalabiliyordu. Bu esnada onların yiyecek ve giyecek ihtiyaçları karşılanıyor, hastalıkları tedavi ediliyordu. Kervansarayların kuruluş talimatlarında Müslüman-Hristiyan, hür-köle ve zengin-fakir ayrımı yapılmaksızın bütün yolcuların eşit muameleye tabi tutulması şart koşulmaktaydı.

Bu parçaya göre, kervansaraylarla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Din farkı gözetilmeksizin hizmet sunulan yerlerdir.
- B) Ticaretin dinden bağımsız yürütüldüğü yapılarıdır.
- C) Dinî ve kültürel hoşgörünün en açık örneklerindendir.
- D) İşlevselliğin ön planda olduğu çok yönlü mekânlardır.
- E) Toplumsal eşitliği destekleyen kurumlardır.

2014YGS

2.

Müslümanlığı kabul eden toplumlar, İslamiyet'i kendi kültürel değerleriyle ilişkilendirerek anlamaya ve yaşamaya başladılar. Örneğin, Türkler arasında savaşçı kahramanlar için kullanılan alp ve alperen kavramları, İslamiyet'in kabulüyle birlikte "Allah'ın yüce dinini yayma" ilkesiyle yeniden harmanlanarak gazilik ülküsüne dönüşmüştür.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisi vurgulanmaktadır?

- A) İslamiyet'in Türklerin yapısına en uygun din olduğu
- B) İslami hükümlerle Türklerle ait değerlerin kaynaştığı
- C) Türklerin İslamiyet'i kabul etmeleriyle yeni meziyetler kazandığı
- D) Türklerin kimliklerini korumalarında İslamiyet'in etkili olduğu
- E) Türklerin İslamiyet'in bayraktarlığını uzunca bir süre üstlendiği

2015 YGS

3.

Hız. Nuh'tan itibaren yeniden kurtuluşu temsil eden aşura, bütün Sami dinlerinde önemli olarak görülen bir gündür. Hız. Peygamber de ramazan orucu farz kılınmaya kadar, bu günde oruç tutmaya özen göstermiş, ashabına da bunu tavsiye etmiştir. Hız. Hüseyin'in muharrem ayının onuncu gününde Kerbela'da şehit edilmesiyle birlikte, aşura günü yeni bir anlam kazanmıştır. Öyle ki bugün, Ehl-i Bey'e gönül verenler açısından Hız. Hüseyin'in maruz kaldığı zulümlerin hatırlandığı bir matem gününe dönüşmüş ve Muharrem ayının ilk on gününün oruçla geçirilmesi bir görev olarak algılanmıştır.

Bu parçadan hareketle aşura günüyle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Kökleri eskiye dayanan bir uygulamadır.
- B) Tarih boyunca farklı içeriklere bürünmüştür.
- C) Vahiy kaynaklı dinlerde ortak bir değerdir.
- D) Zamanla aidiyet çerçevesi daralmıştır.
- E) Dinî ve kültürel değerlerin bulunduğu bir zemindir.

2016 YGS

4.

Günümüz İslam mimarisi belli bir estetik anlayıştan çok, maddi bir zenginliği dışa vuruyorsa bir şeyler ters gidiyor demektir. Eskinin el emeği göz nuru sanat eserleri, yerini fabrika üretimi süslemelere bırakmış. Beton bloklarla oluşturulan devasa camilerin içi; düz mermerler, basmakalıp çiniler, özgün olmayan hat eserleriyle donatılmış. Kaybettiğimiz şey aslında belli: Estetik düşünme becerisini yitirdiğimiz için asalet ve zarafeti yapılarımıza yansıtamıyor, bunun yerine sıradan ve abartılı süslemelerle durumu kurtarmaya çalışıyoruz. Hâlbuki ekonomik zenginlik her zaman estetik zenginlik anlamına gelmiyor.

Bu parçadan hareketle aşağıdaki yargıların hangisine ulaşamaz?

- A) İslam mimarisi bir gerileme süreci yaşamaktadır.
- B) İnsan yaşamı ile mimari arasında doğrudan bir ilişki vardır.
- C) Ekonomik gelişme İslam mimarisinin gerilemesine sebep olmaktadır.
- D) İnsanın iç dünyası dış dünyasını etkiler.
- E) Gerçek çöküntü ekonomik değil, sanatsaldır.

2016 LYS

5.

İslam kültür ve medeniyetinin gelişip zenginleşmesinde çeviri faaliyetlerinin önemli payı olmuştur. Bu faaliyetlerin sistemli bir şekilde yürütülmesi için Abbasiler Dönemi'nde ciddi adımlar atılmış ve Bağdat'ta bir merkez kurulmuştur. Burada çeşitli dillerde kaleme alınmış pek çok eserin çevirisi yapılarak zengin bir kütüphane oluşturulmuştur. İlmî tartışmaların da yapıldığı bu merkez, Orta Çağ'da ilimler akademisi niteliğinde hizmet vermiştir.

Bu parçada bahsedilen kurum aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Nizamiye Medresesi
- B) Daru'l-hadis
- C) Daru'l-kurra
- D) Rasathane
- E) Beytü'l-hikme

2020 AYT

6.

Horasan'ın Belh şehrinde doğan Mevlâna, babası ile birlikte Anadolu'ya gelmiş ve babasının ölümü üzerine henüz 24 yaşındayken hocalığa başlamıştır. Anadolu'nun siyasi olarak çalkantılı olduğu bir dönemde ilmî faaliyetleri ve sohbetleri ile insanların maneviyatlarını güçlendirmiş, halkın ve yöneticilerin sevgi saygısını kazanmıştır. Onun görüşleri farklı din, mezhep ve düşüncelere sahip pek çok insanı etkilemiştir. Günümüzde de hissedilen bu etki çeşitli şekillerde görülmektedir.

Aşağıdakilerden hangisi bu etkilere örnek verilemez?

- A) Şebiarus etkinliklerinin düzenlenmesi
- B) Ahilik teşkilatının kurulması
- C) Sema ayini yapılması
- D) Mesnevi'nin ahlaki konularda insanlara rehberlik etmesi
- E) UNESCO'nun 2007'yi Mevlâna Yılı ilan etmesi

2019 MSÜ

7.

Osmanlı Dönemi'nde esnafın alacaklarını kaydettiği defterlere zimem defteri denirdi. Bu defterlerde halkın daha sonra ödemek üzere satın aldığı ürünler kaydedilir ve ödendikçe silinirdi. Bu defterler yoluyla çevrede kimin fakir hatta zor durumda olduğu kolaylıkla tespit edilebilirdi. Zenginler bu sayede esnafa gelerek borcu biriken ve ödeme zorluğu çeken kimselerin borcunu öderdi. Bu şekilde zengin, herhangi bir karşılık beklemeden sırf Allah rızası için yardımını gerçekleştirmiş, fakir de kendini minnet altında hissetmemiş olurdu.

Bu uygulamanın öncelikle aşağıdaki olumsuz davranışlardan hangisini engellediği söylenebilir?

- A) İsrar
- B) Nankörlük
- C) Haset
- D) Hırs
- E) Gösteriş

2019 TYT

8.

İslam kültür ve medeniyeti ile ilgili aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Evrenseldir.
- B) İnsan merkezlidir.
- C) Temel kaynağı Kur'an-ı Kerim'dir.
- D) Ahlakiliği ve adaleti ön planda tutar.
- E) Farklı kültürlerle etkileşime kapalıdır.

9.

Maddi Kültür Öğeleri: Binalar, her türlü araç-gereç, giysiler .
Manevi Kültür Öğeleri: İnançlar, gelenekler, normlar, düşünce biçimleri vb.

Kültürümüzün bazı öğeleri hem maddi hem de manevi değerler kapsamında değerlendirilir.

Aşağıdakilerden hangisi hem maddi hem de manevi değer ifade eder?

- A) Dolmabahçe Sarayı
- B) Sultanahmet Camii
- C) Teravih Namazı
- D) Topkapı Sarayı
- E) Cenaze Namazı

10.

- Fâtımîler tarafından ibadet ve eğitim merkezi olarak kurulmuştur.
- İslâm dünyasının hâlen ayakta olan en eski eğitim kurumudur.
- Mısır'ın başkenti Kahire'de yer alan önemli bir üniversitedir.
- Günümüzde, dünyanın pek çok yerinden insanlar ilim tahsili için buraya gelmektedir.

Verilen bilgiler aşağıdakilerden hangisine aittir?

- A) Ezher Medresesi
- B) Fustat Beytül Hikmesi
- C) Granada Beytül Hikmesi
- D) Kayravan Medresesi
- E) Nizamiye Medresesi

11.

- “Nehrin öbür yakası” anlamına gelmektedir.
- Orta Asya'da Seyhun ve Ceyhun nehirleri arasında kalan bölgenin adıdır.
- Buhara, Semerkant gibi ilim merkezlerinin bulunduğu İslam medeniyetinin önemli bir havzasıdır.

Hakkında bilgi verilen bu bölgenin adı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Mâveraünnehir
- B) Afganistan
- C) Türkistan
- D) Horasan
- E) Nişabur

12.

İslam medeniyeti, Emeviler döneminde oluşum sürecine girmiş, Abbasiler döneminde gelişmiş, Selçuklular döneminde bu gelişim devam etmiş, Osmanlı döneminde ise kurum ve kuruluşlarıyla en parlak devrini yaşamıştır. İslam medeniyetinin mimari, edebiyat, sanat, matematik, astronomi, tıp vb. alanlarda ortaya koyduğu örnekler oldukça fazladır. Farabi, İbn Sina, Biruni, Harezmi, İbn Rüşd, İbn Haldun gibi ilim adamları kendi dönemlerinde, felsefe, mantık, matematik, tıp, astronomi gibi alanlarda tüm dünyaya zengin ilmi ürünler sunmuşlardır.

Bu parçanın ana konusu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Medeniyetin en önemli unsurları
- B) Medeniyete katkı sağlayan İslam âlimleri
- C) İslam medeniyetiyle ortaya çıkan kurumlar
- D) İslam medeniyetinin en parlak dönemleri
- E) İslam medeniyetinin oluşma süreci

13.

Aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Türkistan'daki İslam medeniyeti denilince akla gelen en önemli şahsiyetlerden biri Hoca Ahmed Yesevî'dir.
- B) Balkanlarda İslam medeniyetinin yayılmasında Horasan ve Anadolu erenlerinin etkisi vardır.
- C) Müslümanların ilk kiblesi olan Mescid-i Aksa Kudüs'te bulunmaktadır.
- D) İslam medeniyetinin izlerini taşıyan Bosna Hersek, Horasan bölgesinde yer alır.
- E) Günümüzdeki İspanya ve Portekiz toprakları tarihin bir döneminde Müslümanların hâkimiyeti altına kalmıştır.

14.

İslam medeniyetinin ilim ve kültür merkezi olan;

- I. Kurtuba
- II. Gırnata
- III. Horasan

şehirlerinden hangileri Endülüs topraklarında yer almaktadır?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) II ve III

GÖNÜL COĞRAFYAMIZ TEST-2

1.

Aşağıdakilerden hangisi İslam medeniyetinin özelliklerinden değildir?

- A) Müsamahakârdır.
- B) Adalet ve denge üzeredir.
- C) Irk üstünlüğü esasına dayanır.
- D) Farklı ırkların ahenkli bir bütünüdür.
- E) Vahiy ve aklın uyumlu bütünlüğünü yansıtır.

2.

İslam medeniyetinde bilginin üretilmesi ve geliştirilmesinde medreselerin önemli bir yeri vardır. Bu medreselerde bilim ve medeniyete önemli katkılar sağlamış birçok âlim yetişmiştir.

Bu duruma;

- I. Bağdat'ta kurulan Nizamiye,
 - II. Semerkant'ta kurulan Uluğ Bey,
 - III. İstanbul'da kurulan Süleymaniye
- medreselerinden hangileri örnek gösterebilir?**

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve III
- D) I, II ve III
- E) II ve III

3.

Aşağıdakilerden hangisi İslam medeniyetinin doğuşunda etkili olan en önemli kaynaktır?

- A) Akıl
- B) Sünnet
- C) Kur'an-ı Kerim
- D) Örf ve adetler
- E) Diğer kültür ve medeniyetler

4.

- I. Ebu Hanife
- II. İmam Eş'ari
- III. İmam Maturidi

Yukarıdaki isimlerden hangilerinin, Türklerin İslam anlayışının oluşmasında etkili olduğu söylenebilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) I, II ve III
- E) II ve III

5.

İspanya İber Yarımadası'nda olan ve 8. asırdan 15. Aşıra kadar Arapların etkisi altında bulunan bölgeye - - - - denir. Boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) Hicaz
- B) Endülüs
- C) Madrid
- D) Mâverâünnehir
- E) Mezopotomya

6.

Aşağıdakilerden hangisi, İslam medeniyetinin izlerinin yoğun olarak bulunduğu bölgeler arasında yer almaz?

- A) Balkanlar
- B) Türkistan
- C) Kudüs
- D) Hindistan
- E) Amerika

7.

I. Fetihden sonra sahabeler, Amr b. Âs Camii'nde Kur'an, hadis ve fıkıh halkaları kurmuştur.

II. Fâtımîler tarafından kurulan Ezher Medresesi İslâm dünyasının hâlen ayakta olan en eski eğitim kurumudur.

III. Kahire'de kurulan Dârü'l-Hikme'de felsefe, mantık, matematik, tıp gibi ilim dallarında çalışmalar yapılmıştır

Numaralanmış eğitim kurumlarından hangileri Mısır'da bulunmaktadır?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) I, II ve III
- E) I ve III

8.

"İslam medeniyetinin doğduğu önemli bir merkez olan Arap Yarımadası, aynı zamanda Mekke'de bulunan Kâbe sebebiyle günümüzde tüm dünya Müslümanlarının buluşma noktasıdır. Hac ibadeti için burada buluşan Müslümanlar, yüzyıllardır ortak bir medeniyetin evlatları olarak dinî tecrübe yaşamakta ve birbirleriyle iletişim kurmaktadır."

Yukarıdaki metne göre aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Müslümanlar hac ibadeti sayesinde birbirleriyle iletişim kurarlar.
- B) Mekke, Kâbe sebebiyle günümüzde tüm dünya Müslümanlarının buluşma noktasıdır.
- C) Arap Yarımadası, İslam medeniyetinin doğduğu önemli bir merkezdir.
- D) Müslümanlar hac ibadeti için Kâbe'de buluşurlar.
- E) Arap Yarımadası'nın Müslümanlar için tek önemli sebebi bu bölgede konuşulan dildir.

9.

- I. Roma
- II. Fars
- III. Çin
- IV. Hint
- V. Yunan

Yukarıda numaralanmış ifadelerden hangileri İslam medeniyetine çeviri eserler yolu ile zenginlik katan kültürler arasında yer alır?

- A) I, II ve III
- B) I, II ve IV
- C) II, III ve IV
- D) II, IV ve V
- E) III, IV ve V

10.

Bu coğrafyanın İslâm'la tanışması 7. yüzyılda Arap tüccarların bu ülkeye yaptıkları ticari seferler sayesinde olmuştur. Abbasiler döneminde yapılan fetihler sonucunda İslâm, bu topraklarda yayılmaya başlamıştır. Bölge, İslâm ile tanışmasının ardından 19. yüzyıldaki İngiliz işgaline kadar Gazneliler ve Babürler gibi Türk-İslâm Devletlerinin egemenliği altında kalmıştır. İslâm devletleri döneminde yapılan pek çok câmi ve mimari eser bu bölgeye zenginlik katmıştır. Babürler döneminde yapılan ve dünyanın yedi harikasından biri sayılan Tac Mahal, bölgedeki İslâm medeniyeti eserlerinin en güzel örneklerindendir. Bu coğrafyanın son dönem önemli şair ve düşünürü Muhammed İkbâl'dir.

Metinde sözü edilen bölge hangisidir?

- A) Endülüs
- B) Hint Alt Kıtası
- C) Kudüs
- D) Kuzey Afrika
- E) Mâveraünnehir

11.

Arapça kökenli bir kelime olan ve yerleşik olmak, şehirli bir hayat tarzı yaşamak gibi anlamlar içeren bu kavram, farklı kültürlerin bir araya gelmesiyle oluşan evrensel bir yapıyı ifade eder. Kimi düşünürler kültür ile eş anlamlı olarak kullansa da birçok sosyolog ve yazar bu kavramın kültürden farklı ve çok daha geniş bir anlama sahip olduğunu dile getirmişlerdir.

Metinde tanımlanan kavram aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Değer
- B) Devlet
- C) Sosyal Hayat
- D) Medeniyet
- E) Üst Kültür

12.

İslam medeniyetine eserleriyle katkıda bulunan İbn Hazm, İbn Rüşd ve İbn Arabî, Endülüs'te yetişen âlim ve filozofların en çok bilinenleridir. Bu topraklarda dilden edebiyata, fıkıhtan tefsire, matematikten astronomiye, tıptan kimyaya pek çok eser verilmiştir. İslam medeniyetinin Batı'ya taşınmasında köprü görevi gören bu coğrafyadaki ilmi çalışmalar, diğer din mensuplarıncâ Latinceye tercüme edilmiştir.

Bu parçadan hareketle;

I. Endülüs'teki mimari eserler en az ilmi eserler kadar zengindir.

II. Müslüman bilgin ve düşünürlerin eserleri diğer dillere çevrilmiştir.

III. Endülüs, İslam medeniyetinin Avrupa'daki önemli ilim merkezlerinden biridir.

yargılarından hangilerine varılabilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) II ve III

13.

Mekke, ilk vahyin geldiği yer olmasına rağmen ilk Müslüman toplum hukuk ve devlet düzeninin yürürlüğe girdiği şehir Medine'dir. İslam, Hz. Peygamber'in (sav.) vefatından sonra da fetihlerle Arap Yarımadası'nın dışında yayılmaya devam etmiştir. Bu fetihler ile Müslümanlar İran, Mısır, Eski Yunan, Hint ve Çin medeniyetleriyle karşılaşmışlardır. İslam medeniyeti, bu medeniyetlerin ürünlerinin uygun olanlarını almış, olmayanlarını ise ya uygun hale getirerek ya da reddederek kendi çizgisini oluşturmuştur.

Buna göre İslam kültür ve medeniyeti ile ilgili aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

- A) Başlangıcı IV. yüzyıla dayanır.
- B) Yerel bir bakış açısına sahiptir.
- C) Önceki kültürleri yok saymıştır.
- D) Farklı medeniyetlerden etkilenmiştir.
- E) Özgünlükten uzak ve taklide dayalıdır.

14.

Aşağıdaki ifadelerden hangisi kültür kavramının tanımı olarak kullanılamaz?

- A) Toplumsal düzeni sağlayan ve yazılı ya da sözlü olan kurallar, standartlar, inançlar ve fikirlerin toplamından oluşan yaşam ilkeleridir.
- B) Yaşayış, düşünce tarzı, günlük ilişkiler, sanat, din, edebiyat, eğlence kısacası hayatın tüm alanlarında etkili olan unsurların bütünüdür.
- C) Sosyal yaşamı oluşturan dil, düşünce, gelenek, görenek, kurumlar, yasalar, sanat yapıları gibi her tür maddi ve manevi ürünlerin toplamıdır.
- D) Bir toplumda varlığını sürdüren ve gelenek hâlinde devam eden her türlü duygu, düşünce, dil, sanat ve yaşayış unsurlarının tamamıdır.
- E) Bir toplumun sahip olduğu ve tarih boyunca meydana getirdiği fikir, sanat, duygu ve değerlerin tümüdür.

15.

Kültür ile medeniyet, aralarında karşılıklı ve sürekli ilişkiler bulunmakla birlikte aslında birbirinden farklı olan şeylerdir. Medeniyet, milletlere ait bazı kültür değerlerinin, birçok millet tarafından benimsenerek ortak duruma gelmiş bütünü ne verilen addır. Başka bir anlatımla, milletler arası ortak değerler seviyesine yük selen anlayış, davranış ve yaşama vasıtalarının tümüdür. Bu ortak değerlerin kaynağı farklı kültürlerdir.

Kültür ve medeniyet kavramlarının farkı konusunda metinden çıkarılacak sonuç aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Medeniyet bir toplumdan başka bir topluma geçebilir fakat kültür geçemez.
- B) Bir millet medeniyetini değiştirebilir ancak kültürünü değiştiremez.
- C) Kültür kimi zaman akıl dışı olabilir; medeniyet ise daima akli rehber edinir.
- D) Kültür, somut veya soyut olabilirken medeniyet daha somut bir şeydir.
- E) Kültür millidir, medeniyet ise uluslararası özelliğe sahiptir.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
B	B	D	C	E	B	E	E	B	A	A	E	D	D	
C	D	C	D	B	E	D	E	D	B	D	E	D	A	E